

NÉPÚJSÁG

2026. augusztus 6.,
csütörtök
LXXVIII. évfolyam
173. (22333.) sz.
Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3⁰⁰ lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Műszaki tudás, művészet és régészet

Nyílt nap a Limesparkban

A látogatóközpontban tárlatvezetés is folyt

Fotó: Gligor Róbert László

Múlt szombaton nyílt napra várta a látogatókat a Maros Megyei Múzeum a mikházi Limesparkba a 14R keretében, ahol nemcsak bemutatták az ókori világ egy-egy szeletét, hanem a látogatók át is élhették a tapasztaltakat.

A 14R valószínűleg sokaknak a mikházi római vagy római és reneszánsz fesztiválokat juttatja eszébe, amelyekkel az elmúlt időszakban a Maros Megyei Múzeum megörvendeztette az érdeklődő közönséget. A koronavírus-világjárvány óta azonban kevésbé látványosak ezek

(Folytatás a 9. oldalon)

Ne feledje

idejében
megújítani
előfizetését!

Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
olcsóbban,
mint ha megvásárolná!

Fiataloknak szánt képzéssorozat Marosvásárhelyen

A Bethlen Gábor Közéleti Akadémia nem politikai iskola, hanem olyan közéleti műhely, amely gyakorlati tudást, inspiráló találkozásokat és személyes fejlődési lehetőséget kínál.

4.

Sikeres volt a Nyáradmente Trail Challenge

Eleinte csak terepfutásra gondoltak, de mivel közel áll hozzájuk a kerékpározás, a mountain bike bevonását is számba vették, aztán igény mutatkozott az egyre népszerűbb elektromos kerékpározásra is.

10.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupil-látágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Kérdések gombafelhőben

Benedek István

Nyolcvanegy esztendővel ezelőtt egy augusztusi reggelen a hirosimai atomtámadáskor olyan fegyvertípussal ismerkedett meg a világ, aminek a pusztító erejét azóta sem szárnyalta túl semmi. A tavalyi kerek évforduló kapcsán az 1945-ös augusztusi eseményekről rengeteg dokumentumanyag készült, a történetek jól ismertek. De az évforduló, a megemlékezés mellett arról is jó alkalom beszélni, hogy azon a napon az emberiség belépett a nukleáris korszakba, amely ma veszélyesebb, mint bármikor volt az utóbbi nyolc évtizedben.

Az utóbbi időben főleg azon divat keseregni, elsősorban a haladó körökben, hogy pont az idén járt le az Új START fegyverzetkorlátozási egyezmény, amely az amerikaiak és az oroszok között volt érvényben. Sokan úgy állítják be, hogy ezzel ismét elszabadult a nukleáris fegyverkezési verseny. Ezzel szemben a nukleáris fegyverkezést, leszámítva a két szuperhatalmat, gyakorlatilag semmi nem korlátozta. A második világháborút követően szűk két évtized alatt az ENSZ Biztonsági Tanácsának jelenlegi öt állandó tagállama mind kifejlesztette a maga atomfegyverét. 1968-ban ebből az öt államból az amerikaiak, a britek és a szovjetek írták alá az atomfegyverkezés korlátozását szolgáló ír kezdeményezésű atomsorompó-egyezményt, a kínaiak és a franciák később csatlakoztak hozzájuk, 1992-ben. Azóta már kilenc ország rendelkezik atomfegyverrel. A történelemben egyediként Észak-Korea belépett az atomsorompón, majd ki is lépett mögüle, India, Pakisztán és Izrael soha nem írták alá ezt az egyezményt.

(Folytatás a 3. oldalon)

AUGUSZTUS

6

CSÜTÖRTÖK

Ma BERTA, BETTINA, holnap IBOLYA napja

Az év 218. napja, hátravan 147 nap

6:09 – 23:35

20:47 – 16:27

A nappal hossza: 14 óra 38 perc

IDŐJÁRÁS

Változó

Hőmérséklet: max.: 35 °C min.: 17 °C

naptár

Isten éltesse!

IBOLYA: a név jelentése maga a virág, azaz maga az ibolya növény. Eredetét tekintve magyar név, amely a latin viola (régí magyar ivola, ivolya) szóból fejlődött ki.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: 2026. augusztus 5.

1 €	5,2489 lej
1 \$	4,5480 lej
100 Ft	1,4483 lej
1 g arany	607,9521 lej

Lángoló jármű miatt más javak is károsodtak

A marosvásárhelyi hivatásos tűzoltókat augusztus 5-én, szerdán a déli órákban Marosvásárhelyen, az Argeş utcában egy kisteherautóban keletkezett tűz oltásához riasztották.

A helyszínre két tűzoltóautót vezényeltek. A tűzoltók kiérkezésekor az erőteljes lángok már teljesen elterjedtek,

a kisteherautót elborították, így az teljesen kiégett. Emellett megrongálódott egy közeli lakóház ablakai, valamint egy közelben parkoló személygépkocsi is. Az eset következtében egy férfi sérült meg, akit a helyszínen elláttak, majd a marosvásárhelyi sürgősségi osztályra szállították – tájékoztatott a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügye-lőség. (pálosy)

Fotó: ISU

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 65-ös iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Zajlik a pótérettségi

Augusztus 3–7. között zajlik a pótérettségi szóbeli vizsgája Maros megyében, amelyre összesen 895-en iratkoztak fel. Az írásbeli vizsgák augusztus 10–13. között lesznek, a végleges eredményeket augusztus 24-én teszik közzé.

Vakációs programok a könyvtárban

Augusztusban is folytatódnak Marosvásárhelyen a Maros Megyei Könyvtár által az óvodás és kisiskolás gyerekeknek szervezett vakációs programok. Augusztus 6-án, csütörtökön a Demokrácia Fészkében (Városháza utca 2. szám) 10 órától a 6 és 12 év közötti gyerekeknek tartanak kreatív foglalkozásokat. Az alkalom témája: a veleneci álarcok rejtélyei. A Kárpátok sétányon lévő fiókkönyvtárban (Kárpátok sétány 51. sz.) az utolsó vakációs foglalkozást augusztus 13-án, csütörtökön 17 órától tartják. Az én nyári vakációm címmel a gyerekek megfesthetik saját élményeiket. Előzetesen regisztrálni a következő linken lehet: <https://forms.gle/ZYtXaPNGq9h7ZPux8>

Augusztus 15-ig várják a kulturális projekteket

Marosvásárhely önkormányzata tájékoztatja az érdeklődőket, hogy a helyi közösségre közvetlen hatást gyakorló, közérdekű rendezvények támogatására kiírt rendkívüli pályázati felhívás keretében a kulturális projektek benyújtási időszaka augusztus 1. és 15. között van. A finanszírozási útmutató és a pályázati adatlapok a www.tirgumures.ro honlapon érhetők el a Nyilvános információk – Pályázati felhívások menüpontban. További információ kérhető a 0365/733-333-as telefonszám 162-es vagy 163-as mellékszámán.

A vár legjobb íjásza

Augusztus 8-án VIII. alkalommal szervezik meg A vár legjobb íjásza versenyt. A Marosszéki Íjászok Egyesületének íjászversenyére a marosvárhelyi várban kerül sor. Érdeklődni a Történelmi Íjász Szövetség, a FRAI-oldalán, illetve Szabó Péterfi Attilánál a 0770-239-935-ös és Márton Katalinnál a 0745-389-617-es telefonszámon lehet.

Magyar cigány hősök

A marosvásárhelyi vár udvarán tekinthető meg az Együtt, szabadon – Magyar cigány hősök című kultéri vándorkiállítás, amely a Terror Háza Múzeum időszaki tárlataként mutatja be azokat a kivételes roma személyiségeket, akik már a diktatúra éveit is bátran formálták közösségük jövőjét, és hozzájárultak Magyarország kulturális és társadalmi életének gazdagításához.

Hírszerkesztő: Szer Pálosy Piroska

Folytatódik a hőhullám

Az Országos Meteorológiai Szolgálat újabb másodikfokú, narancssárga hőségriasztást adott ki Maros megyére, az előrejelzés szerint ezúttal augusztus 7-ig tartó kánikulát jósolnak. A Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség elővigyázatosságra inti a lakosságot a kellemetlen események elkerülése végett. Az említett idő-

szakban a legmagasabb nappali hőmérséklet 35 és 38 °C között alakul, a hőérzet jelentősen romlik, a hő- és páratartalom mutatója pedig meghaladja a kritikus, 80 egységes küszöbértéket. Helyenként trópusi éjszakára is számítani kell, 20–24 °C közötti minimum-hőmérséklettel.

Akusztikus koncert a Gemma Book Caféban

Augusztus 13-án, csütörtökön 17 órától a Filoméla duó Hangulathullámvasút c. koncertjének ad otthont a marosvásárhelyi Gemma Book Café (Bolyai utca 10. szám). A Filoméla egy új marosvásárhelyi duó, melynek tagjai Bertóti Johanna (szabadúszó dalszerző-énekes, költő, dramaturg) és Ila Gábor (zenész, zeneszerző, rádiós). A közös munka során Johanna saját, gitárral kísért dalait Gábor zongorajátéka egészíti ki. Az eredmény:

költészetközeli, olykor merengő, létkérdéseket feszegető, máskor játékos, humoros vagy éppen keserűséget kifejező, dinamikus szerzemények, jazzes beütéssel. A szervezők tisztelettel kérik a résztvevőket, hogy 15-20 perccel korábban érkezzenek az eseményre, és kezdés előtt legalább egy italt rendeljenek a bárnál. Az esemény után a nézők adományaikkal támogathatják a fellépőket.

Történelmi mélypontra süllyedt a Duna vízhozama a romániai szakaszon

Történelmi mélypontra, másodpercenként 1.400 köbméterre süllyedt a Duna vízhozama a romániai szakasz belépő pontján, Báziásnál – közölte a vízügyi hatóság szóvivője szerdán.

Ana-Maria Agiu a Digi24 hírtelevíziónak nyilatkozva kiemelte: a folyam vízhozama a hidrológusok előrejelzéséhez képest két nappal korábban csökkent a történelmi mélypontra, és további apadás várható.

A szóvivő megerősítette, hogy kedden két centiméterrel emelkedett a Duna vízszintje a cernavodai atomeróműnél, miután a hadsereg utászai és bűvárai felrobbantottak egy zátonyt a Duna 60 kilométernyire lévő elágazásánál, megkönnyítve a víz áramlását a Cernavoda felé vezető Öreg-Dunán.

Cernavodánál szerdán mínusz 217 centiméteres vízállást mértek, az előrejelzés szerint pedig – a napi 2-3 centiméteres apadás közepette – 6-7 napon belül érheti el a Duna a mínusz 233 centiméteres szintet, ami az erőmű még működő kettes blokkjának lekapcsolását is szükségessé teszi – magyarázta a szóvivő.

Úgy értékelte: a hétfői vízszabályozási beavatkozással két értékes napot nyert Románia az atomerómű részleges üzemben tartása számára, és további 10-12 centiméteres vízszint-emelkedést remélnek attól, ha a Duna elágazásánál sikerül négy kövel megrakott uszályt elsüllyeszteni, mesterséges víz alatti padkát emelve a Bala-ág medrében, és ezáltal több vizet terelni a másik ágra, az erőmű felé vezető Öreg-Dunába.

Ana-Maria Agiu szerint egy sikeres beavatkozással el lehetne kerülni a vízszint kritikus érték alá csökkenését Cernavodánál, amíg a Duna felső, ausztriai szakaszán hulló csapadék hatására el nem kezd emelkedni a vízszint a romániai atomerómű térségében is.

A kormány pénteken készenléti állapotot hirdetett a szárazság, a Duna alacsony vízállása és az energiahiány miatt, és 7 millió lejt utalt ki azokra a munkálatokra, amelyekkel reményei szerint a Duna további apadása esetén is a működési szinten tarthatják az erőmű hűtőrendszerét kiszolgáló tározóban a vizet. *(MTI)*

Horvátországban a Vihar hadművelet 31. évfordulójára emlékeztek

Horvátország állami és katonai vezetőinek részvételével emlékeztek meg szerdán Kninben a Vihar terület-visszafoglaló hadművelet 31. évfordulójáról, amelyet az országban a győzelem és a hálaadás napjaként, valamint a horvát veteránok napjaként ünnepelnek.

A központi megemlékezésen tisztelegtek a függetlenségi háborúban elesett, eltűnt és elhunyt horvát katonák emléke előtt, koszorúkat helyeztek el, majd a knini várban felvonták a horvát zászlót. Az ünnepséget katonai és rendőrségi bemutatók, valamint légi program kísérte.

A rendezvényen ismét érzékelhető volt a feszültség Andrej Plenkovic miniszterelnök és Zoran Milanovic államfő között: a két politikus nem fogott kezet, és nem is ült egymás mellett.

Plenkovic beszédében a Vihar hadműveletet Horvátország történelmének meghatározó és legitim felszabadító hadműveleteként méltatta. Közölte: a kormány ősszel olyan törvényt módosításokat terjeszt a parlament elé, amelyek mintegy 200 ezer veterán ellátását javítják, és évente további 100 millió euróval növelik a költségvetési kiadásokat.

A kormányfő szerint a romló nemzetközi biztonsági környezet miatt Horvátországnak tovább kell erősítenie védelmi képességeit. Hangsúlyozta: az ország senkit sem fenyeget, de képes reagálni minden fenyegetésre.

Milanovic a veteránok személyes tanúságtételének jelentőségét emelte ki, és arra figyelmeztetett, hogy a horvát hadseregnek a korábbi háborúk tapasztalatai mellett az új típusú, aszimmetrikus fenyegetésekhez is alkalmazkodnia kell.

Az államfő bírálta a védelmi kiadások jelentős emelésére irányuló törekvéseket is. Mint mondta, nemcsak azt kell vizsgálni, mennyit költ az ország fegyverkezésre, hanem azt is, hogy a beszerzett eszközök ténylegesen mennyivel növelik Horvátország védelmi képességeit.

Gordan Jandrokovic házelnök hangsúlyozta: a Vihar legitim felszabadító hadművelet volt, történelmi jelentőségét pedig semmilyen revizionista értelmezés nem kérdőjelezheti meg. Úgy fogalmazott: a háborúban aratott győzelem nélkül Horvátország ma nem lenne az Európai Unió és a NATO tagja, valamint nem tartozna a schengeni övezethez és az euróövezethez.

Az ünnepség reggel zenés ébresztővel és misével kezdődött, majd veteránok, áldozatok hozzátartozói és állami vezetők részvételével folytatódott. A rendezvénysorozat esti koncerttel zárul Knin főterén.

A horvát hadsereg 1995. augusztus 4-én indította meg a Vihar fedőnevű hadműveletet, amelynek során négy nap alatt visszafoglalta a horvátországi szakadár szerb területek nagy részét. A nemzetközileg el nem ismert Krajinai Szerb Köztársaság központjának számító Knin augusztus 5-én került ismét horvát ellenőrzés alá. Aznap délben a horvát katonák kitűzték a nemzeti zászlót a knini várra, amely azóta a hadművelet és a horvát győzelem egyik legfontosabb jelképének számít.

A hadműveletben több mint 200 ezer horvát katona vett részt. A horvát haderő 84 óra alatt mintegy 10.400 négyzetkilométernyi területet vont ellenőrzése alá, ami az ország területének 18,4 százalékát tette ki. *(MTI)*

Spanyol belügyminiszter: A schengeni övezet biztonsága nem került veszélybe

A schengeni övezet biztonsága nem került veszélybe a ceutai migrációs válság során – jelentette ki Madridban Fernando Grande-Marlaska spanyol belügyminiszter az európai kollégáival folytatott rendkívüli videokonferenciát követően.

A tárcavezető konstruktívnak nevezte a találkozót, amelyet amiatt hívtak össze, hogy a múlt héten tízezrek jutottak át illegálisan az észak-afrikai autonóm spanyol város területére Marokkóból.

Mint mondta, az uniós tagállamok belügyminiszterei a tanácskozáson elismerték a spanyol hatóságok „azonnali és hatékony” fellépését.

Tájékoztatása szerint 72 ezer határsértő lépett be Ceutába, közülük 70 ezren már visszatértek Marokkóba, egyúttal ismét kiemelte Marokkó együttműködését a helyzet rendezésében.

A spanyol kormány felülvizsgálja azoknak az ügyét, akik a városban maradtak, és akiknek nincs joguk spanyol területen tartózkodni, azokat a spanyol és a nemzetközi jogszabályoknak, valamint az emberi jogok és szabadságjogok védelmét szolgáló mechanizmusoknak

megfelelően fogják visszaküldeni – hangsúlyozta.

Újságírói kérdésre válaszolva a belügyminiszter kiemelte: Ceuta különleges státusszal rendelkezik a schengeni övezeten belül, és az autonóm várost senki sem hagyhatja el okmányellenőrzés nélkül.

Ismételten kijelentette: nem érkezett előzetes jelzés a Nemzeti Hírszerzési Központtól (CNI), hogy tömeges határsértés várható, és más hírszerző szolgálat sem adott ki ilyen figyelmeztetést.

Szükségtelennek és aránytalannak nevezte, hogy a történetek miatt az olasz kormány felfüggesztette a schengeni egyezményt, és helyreállította a Spanyolországból érkezők ellenőrzését a repülőtéri és kikötői határokon. „Azt kérem, hogy azonnal oldják fel ezeket az ellenőrzéseket” – jegyezte meg.

Az EU-országok belügyminiszterinek találkozójára azt követően került sor, hogy szombaton 22 tagállam, köztük Magyarország közös levélben bírálta Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök migrációs politikáját.

Az aláírók szerint intézkedései gyen-

gítik az EU külső határainak védelmét, és uniós szinten összehangolt fellépést sürgettek a külső határok megerősítésére. A spanyol miniszterelnök aznap egy másik levélben sérelmezte egyes tagállamok szolidaritásának hiányát, hangsúlyozva, hogy a „jelenlegi nemzetközi kontextusban az Európai Unió nem engedheti meg magának ezt az önző, megosztó és illegális reakciót”.

Spanyolország az embercsempészmaffiákat okolta a határra zúduló emberáradat miatt, mert „futótűzként” terjesztették el a spanyol legfelsőbb bíróság három héttel ezelőtti ítéletének azon értelmezését, miszerint a gyorsított kitoloncolási eljárás nem vonatkozhat azokra, akik úszva érkeznek, mert nem hágnak át konkrét fizikai határokat.

A spanyol sajtónak nyilatkozó marokóiak elmondták: a vonzónak tűnő spanyol életminőség miatt döntöttek az átkelés mellett, és azért épp most, mert a közösségi médiában az a hír jutott el hozzájuk, hogy a határ nyitva áll, szabadon be lehet lépni a szomszédos országba. *(MTI)*

Viharok várhatók csütörtökön az ország nagy részén

Az Országos Meteorológiai Szolgálat (ANM) szerdán sárga jelzésű riasztást adott ki az ország több mint háromnegyedében várható viharok és jelentős mennyiségű zápor miatt. A meteorológusok szerint csütörtökön déltől 21 óráig Moldva északi és középső részén, Erdélyben, Máramarosban, Körös-vídéken, a Bánságban, Olténiában, Munténia nyugati felében és a hegyvidéken várhatók viharok. A szél-lökések sebessége elérheti az 50-70, helyenként meghaladhatja a 80 kilométert óránként, villámlásoktól kísért felhőszakadások várhatók, elszigetelten jégeső is előfordulhat. A lehulló csapadék mennyisége elérheti a 15-20 litert négyzetméterenként, helyenként, de főként a hegyvidéken pedig a 30-50 litert is. *(Agerpres)*

Előreléphetnek a bértörvénnyel

Folytatódnak a tárgyalások az egészségügyi szakszervezetekkel az új közalkalmazotti bértörvényről, és ezen a héten van esély az előrelépésre – jelentette ki szerdán Dragoș Pîslaru ügyvivő munkaügyi miniszter. „Az, hogy nincs botrány, azt jelenti, hogy jól haladnak a tárgyalások. Megerősíthetem, hogy tegnap is egyeztettünk a szakszervezetekkel, és történtek előrelépések” – nyilatkozta Pîslaru a Digi24-nek. A miniszter hangsúlyozta, hogy amíg az egészségügyben nem találnak legalább elfogadható megoldást, nem lehet továbblépni a másik kulcsfontosságú ágazatra, az oktatásra. *(Agerpres)*

Több a turista, mint a lakosság Montenegróban

Több mint 632 ezer utas lépte át Montenegró határait a múlt hét végén, vagyis három nap alatt többen érkeztek az országba, mint ahányan a legutóbbi népszámlálás szerint az országban élnek – közölte a montenegrói rendőrség. A hatóságok adatai szerint július 31. és augusztus 2. között 632.766 utas és 146.147 gépjármű belépését regisztrálták a határátkelőhelyeken. A 2023-as népszámlálás alapján Montenegrónak 623.633 lakosa van. A turistaáradat miatt súlyos helyzet alakult ki a Horvátországgal közös határszakaszon: a Karasovici–Debeli Brijeg átkelőnél húsz kilométeres volt a torlódás. A hivatalos tájékoztatás szerint tízórás volt a várakozás, de a helyszínen tartózkodók arra panaszkodnak, hogy volt, akinek 28 órát is várnia kellett az átkelésre. *(MTI)*

Kérdések gombafelhőben

(Folytatás az 1. oldalról)

Azokból az országokból, amelyek vállaltak magukra bármilyen fegyverzetkorlátozást, egyedül az amerikaiak és a szovjetek – később oroszok – kötöttek fegyverzet-csökkentési egyezményeket. Ezekből járt le idén az utolsó.

De soha semmilyen fegyverzetkorlátozási megállapodás nem lépett érvénybe például az ázsiai atomhatalmak között. A világ két legnépesebb állama, Kína és India között mai napig vitás határkérdések vannak. 1962-ben komolyabb háborút is vívtak egymással, amely gyors és kiütéses kínai sikerrel zárult, azóta is időnként kisebb fegyveres összecsapásokkal fűszerezik a nézeteltéréseiket. India és Pakisztán között legutóbb tavaly volt háború, az egykori brit birodalomból való önállósodásuk óta halálos ellenségek. Ezekben az országokban összesen az ezerhez közelítő számú nukleáris robbanófej lehet friss becslések szerint. Még távolabb, a Koreai-félszigeten a déli oldalon közel harmincezer amerikai katona vigyázza a békét, az északin meg egyes becslések szerint mintegy hatvan atomtöltet; a félsziget két állama közti háborút 1953-ban csak fegyverszünettel zárták le, békét azóta sem kötöttek. És végül a Közel-Keleten Izrael soha nem ismerte el hivatalosan, de nem is cáfolta, hogy atomfegyvere lenne, a jelenleg a térségben zajló háború egyik téje pedig az, hogy ne jelenjen meg a világ atomhatalmainak térképén tizedikként Irán.

A 81 éve felvillant hirosimai atomfelhő óta a világban több mint 12 ezer nukleáris robbanótöltetet halmoztak fel, amikből újabb becslések szerint közel tízezer van használatra készen, katonai készletben. Szerencsére ezeknek csak kis része van olyan államok kezében, amelyek többé-kevésbé nyílt konfliktusban állnak valamelyik szomszédjukkal, riválisukkal. Csak remélhetjük, hogy soha nem fognak többé ilyen fegyvert használni a világban, mert a két szuperhatalmat leszámítva a többi konfliktusövezetben még csak komoly szándék sem volt a leszerelésükre.

Fiataloknak szánt képzéssorozat Marosvásárhelyen

Kezdődik a Bethlen Gábor Közéleti Akadémia

Néhány héten belül rajtol a közélet iránt érdeklődő fiatalok számára létrehozott Bethlen Gábor Közéleti Akadémia. A kezdeményezés létrejöttéről, illetve a három hónapos képzéssorozatról *Kali Istvánnal*, a Regeneráció Egyesület elnökével beszélgettünk.

Szeredai Vivien

Kali István rögtön a beszélgetés elején kiemelte, hogy a Bethlen Gábor Közéleti Akadémia nem politikai iskola, hanem olyan közéleti műhely, amely gyakorlati tudást, inspiráló találkozáso-

kat és személyes fejlődési lehetőséget kínál azoknak a 15–30 év közötti fiataloknak, akik szeretnének aktív szerepet vállalni közösségük életében. Hangsúlyozta, hogy a program névadója, Bethlen Gábor erdélyi fejedelem hitte, hogy egy ország erejét felkészült, művelt és felelősségteljes emberek adják, ezért kormányzása során kiemelt figyelmet fordított az oktatásra, a tehetségek támogatására és a szakértelem megbecsülésére. Mint mondta, az akadémia ezt a szemléletet kívánja a 21. században is továbbvinni.

A hatalkalmas, három hónapos képzés keretében a résztvevők öt kulcsfontosságú ágazat, a civil szféra, a gazdaság,

a média, a közélet és az egyházi közösségek működésébe nyerhetnek betekintést. Kali István hangsúlyozta, hogy a program célja, hogy gyakorlati tudással és értékes kapcsolatokkal gazdagítsa a fiatalokat, ezért az előadásokat és workshopokat az egyes ágazatokban kiemelkedő szakemberek vezetik majd. A képzés végén minden résztvevő saját projektet dolgoz ki és mutat be a szakmai mentorok segítségével.

Az elnök kiemelte, hogy a képzés nem forradalmi ötlet, hiszen társszervezőjével, Brassai Hunorral, a MINTA Ifjúsági Szervezet elnökével maguk is hasonló programok alumnusai.

– Nem mi találtuk fel a spanyolviaszt, ilyen képzések még vannak mind Erdélyben, mind Magyarországon. Az egyesületünknek volt egy előadássorozata Fiatalok a közéletben címmel, ahol különböző közéleti témákat tekintettünk át, de azok csak előadások voltak; az akadémia ennél jóval több. A fiatalokban megvan az érdeklődés a közélet iránt, és a szándék, hogy részt vegyenek benne. Erre ad választ a Bethlen Gábor Közéleti Akadémia – mondta.

Az érdeklődők az önéletrajzukkal, valamint egy motivációs levéllel és két, közéleti személyektől kapott ajánlólevéllel jelentkezhetnek augusztus 23-ig a Bethlen Gábor Közéleti Akadémia honlapján (www.regeneracio.ro/bgka). A beküldött anyagok alapján a szervezők 30 fiatalat választanak majd ki, akik az akadémia első évfolyamának tagjai lesznek. Az első találkozóra szeptember 11-én kerül sor a Hampton by Hilton hotelben.

A Bethlen Gábor Közéleti Akadémia a Regeneráció Egyesület, a MINTA Ifjúsági Szervezet és az Erdélyi Magyar Szövetség (EMSZ) Maros megyei szervezetének együttműködésében, pályázati forrásokból valósul meg Magyarország Kormánya, a Bethlen Gábor Alap, valamint a Kreatív Projects Kft. támogatásával. Kali István kiemelte, hogy a pályázatot a leköszönt magyar kormány hagyta jóvá, ezért a támogatás csupán a képzéssorozat első évadát fedezi, de mindent meg fognak tenni annak érdekében, hogy a program hosszú távon is fenntartható legyen.

Kiáll a korrupcióval vádolt prefektus mellett az RMDSZ háromszéki szervezete

Kiáll a korrupcióval vádolt Ráduly István Kovászna megyei prefektus mellett az RMDSZ Háromszék területi szervezete – közölte kedden közleményben a szervezet állandó tanácsa.

Ebben támogatásukról biztosították a korrupcióellenes ügyészség (DNA) által hivatali visszaéléssel vádolt háromszéki politikust. Hangsúlyozták, hogy őt is maradéktalanul megilleti az ártatlanság vélelme.

Emlékeztettek, hogy Ráduly István polgármesterként, majd prefektusként „évek óta szolgálja Háromszéket”. Polgármesterként a helyi közösség építéséért, a székelyföldi megye kormány megbízottjaként pedig a térség stabilitásáért dolgozott nap mint nap. Hosszú és eredményes vezetői pályája igazolja, „hogy munkáját mindig felelősségteljesen, a közérdeket szem előtt tartva végezte” – írta a területi szervezet.

Hozzá tették: bíznak benne, hogy az ügy mielőbb tisztázódik. Addig is „töretlen szolidaritással” állnak a tisztségviselő mellett.

A korrupcióellenes ügyészség hivatali visszaélés miatt emelt vádat Ráduly István ellen. A kormányhivatal sepsiszentgyörgyi székhelyének felújítása kapcsán gyanúsítják korrupcióval. A dossziét július 31-én iktatták a Kovászna megyei törvényszéken, a tisztségviselő szabadlábon védekezhethet.

A DNA közlése szerint az ügyben a prefektusi hivatal egyik alkalmazottja, a közbeszerzési tanácsos ellen is bűnvádi eljárás indult hivatali visszaélés vádjával. Továbbá az Electroconstructia ELCO Kft.-t és a cég képviselőjét hivatali visszaélésben való bűnrészesség miatt állították bíróság elé. Mindegyik vádlott szabadlábon védekezhethet.

A korrupcióellenes ügyészek azt állítják, hogy Ráduly István és közbeszerzési tanácsosa 2021 szeptembere és decembere között közvetlen szerződést kötött a céggel a prefektusi hivatal elektromos hálózatának felújítására, és ezáltal jogsértő módon előnyben részesítette a vállalatot. A DNA szerint ugyanis nem egyszerű javítási munkáról volt szó, ezért szigorúbb törvényi eljárást kellett volna alkalmazni, szakjelentést, új műszaki tervet és műszaki-gazdasági dokumentációt kellett volna készíttetni. Az ügyészek azt is állítják, hogy a munka értékét és a szerződés feltételeit a cég szabta meg, és nem tartották be a feladatkiírás előírásait.

Az ügyészek szerint az okozott kár 356.025 lej, amiből 77.142 lejt olyan anyagokra számoltak el, amelyeket nem használtak fel a munka során.

Ráduly Istvánt 2021 márciusában nevezték ki Kovászna megye prefektusává, előtte a háromszéki Uzon község polgármestere volt. (MTI)

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

1872 márciusában Jászai Mari a Homokai-féle társulattal városunkban lépett föl. A „színház” a Lénártné-féle vendégfogadó termében működött, mely a vár szomszédságában állott. Itt történt az az eset, amelyről a korabeli lapok egyöntűen számoltak be. Idézzük hát:

„Az Angelo végjelenetében, midőn Thisbét kedvese Rudolpho (Homokai) meggyilkolja, utóbbi a színpadra menthetlen gondatlanságból felvitt éles törrel Kassayné (azaz Jászai Mari) balkezét keményen megsértette, s ez erősen kezdett vérzeni, mit némelyek észrevén a színpadra szerettek volna sietni, de a közönségnek a megsebzést nem sejtő nagyobb része a darab legvégét látni akarván, a helyeikből mozdulókat megpisszegte, s így Kassayné kénytelen volt a vérzést a darab bevégzéséig szabadon engedni. De még csak a függöny legördülte után következett a bosszantó kellemetlenség. A vér-

Amikor Jászai Mari Marosvásárhelyen játszott

vesztést látva Kassayné nagyon megijedt, orvosért rimáncodott: „orvos, orvos!”, hangzott az oldal-szobába gyülekezettek ajkairól a kiáltás, de az egész színházban egyetlen orvos, vagy bárcsak egy borbélyinas sem volt, tehát néhány vállalkozóbb egyén elsietett a városra orvos után, de a már ágyban fekvőken kívül nem találtak egyet sem és a jogos méltatlankodás kifakadásai között egy teljes óra hosszáig vártak a segílyt sóvárgók orvosra, de bizon a 12 civil orvos-tudor, félannyi seborvos s aztán katonaoorvos közül csak nem érkezett a végső percig sem egyetlen egy is, hanem a vérzést jóindulatú laikusok úgy, ahogy a megijedés zavarában tudták a legprimitívbb módon megállították.

Kassaynéra nézve az sem jelentéktelen kár, hogy nagyszerű öltö-zéke, drága bíborruhái az erős vérzés következtében igen sok vérfoltot kaptak, és még most sem volt

vége a bosszúságnak, s az egész városunk szégyenére váló színházi botránynak, mert most haza kellett volna vinni Kassayné, de sehol egy bérkocsi sem volt lelhető, s csak nagy későn sikerült egy omnibuszt fogni, hogy a szenvedő művésznőt s az érte aggódó s mindvégig mellette maradt nőismerőseit haza lehessen szállítani.

Íme a dicséretes rend! Íme a bölcs színházi gondoskodás és az előrelátó intézkedés! Bizon-bizon nem egyszer, de százszor is meghalhatott volna akárki, az orvosi segély, vagy a bérkocsi hiánya miatt, s csak a Gondviselés, s jó szelleme örködött a Kassayné drága élete fölött is, mert ha veszélyesebb helyen találja a szúrás, menthetlenül elvérzik. Most azonban a közönség megnyugtatására írhatjuk, hogy Kassayné minden komoly veszélyen túl van, s ma este Róma leányában mint utolsó vendégszerepe és jutalomjátékában lépend föl, mely-

hez a legfényesebb sikert és azután a pesti nemzeti színháznál nagyobb dimenzióban föltáruuló művészi pályájához szerencsét kívánunk!”

Eddig a tudósítás. Nem éppen hízelgő kép Vásárhelyről. Az orvosok nem kíváncsiak a színházi előadásokra, korán fekszenek, és egy banális késszúrásra nem sietnek felkelni. Nincs a színházban ügyeletes orvos, és feltehetően ismeretlen az ügyeletes tűzoltó intézménye is. Ámbátor megtudjuk, hogy 12 orvos és fél tucat seborvos (kirurgus) működik városunkban, nem is szólva a hadsereg mellett tevékenykedőkről.

Az önálló igazi kőszínházra ép-penséggel egy századévet kell még várni.

A közönség soraiban senki sem ismeri az elsősegélyadás szabályait, mikéntjét, „úgy-ahogy” látják el a sebet és a sebesültet. Ugyanakkor a közönség javára írhatjuk, hogy a műélvezet felülír minden

mást, lepisszegi azokat, akik megzavarnák az előadás menetét holmi sebesülés láttán. Ha egyáltalán igazi a sebesülés, és nem a színműben előadandó játék. . .

Rémes bérkocsikkal valánk megverve. Örökké velük bajlódik a sajtó és a jó közönség. Nem jönnek ki oly rövid távra, mint a Lénárt-féle fogadótól és a főtéren álló Pest Városához címzett vendégfogadóig, ahol feltehetően Jászai Mari és a színészek megszálltak. A helyzet emlékeztet a ’89 előtti állapotokra, amikor a városban éjszakánként három taxi állott a közönség szolgálatára, és rövid távra nem is vállaltak fuvart.

Jászai Mari még egyszer játszott a város közönsége előtt városunkban, 1890-ben. Noha addigra a „legnagyobb magyar tragika” címet is megkapta a szakmától, ra-jongói tábora határtalan, a tervezett három vásárhelyi fellépésből csupán kettőre futotta, ui. az érdektelen, unott vagy hiányzó publikum elől – micsoda változás – egyszerűen megfutamodott.

SZERKESZTETTE: BODOLAI GYÖNGYI

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (87.) Erősítő párbeszéd balsors idején

Kiss Zsuzsánna

Mohács után, Budán játszódik a halálra ítélt Morus Tamás (1534 és 1535 fordulóján, angolul írt) *Erősítő párbeszéd balsors idején* című műve. Az idős és beteg nemesúr, „Antal” (Antony) vendégül látja unokaöccsét, „Vincét” (Vincent beszélő név: Győztes), hogy értesüljön a Mohács utáni magyar állapotokról, és főleg, hogy a meg nem alkuvás és bátorság gyógyszerét öntse az öngyilkosság gondolatáig jutott, elkeseredett ifjúba. Morus a mohácsi vést és az utána következő országos romlást egyrészt a magyar főrendiek önzésének és felelőtlen széthúzásának, másrészt az európai keresztény összefogás hiányának, illetve a szilárd (katolikus) hit elhagyásának tulajdonítja. Természetesen Morus Tamás Anglia helyzetéről és a pusztító fordulatokat túlélők morális felelősségéről akart beszélni, de csak burkoltan tehette. **A magyarok romlásnak indult országát állította tükröként honfitársai elé.** A haldokló nagybácsi lélekerősítő, vigasztaló szavai és olykor humort is megcsillantó fabulái feltárják, hogy amint a beteg szenvedései csillapítására szívesen beveszi a gyógyszert, és engedi, hogy orvosi eszközökkel (égetéssel: tűzzel, vágással: késsel, II. könyv, 1-2. fejezet) kezeljék, úgy a léleknek szabadon el kell viselnie a Lelkek Orvosának „szikéjét”, a keserű pirulánál jóval keserűbb sorscsapást, Mohácsot. A kétségbeesés a melankholé (fekete epe) betegsége, az elme lázas hallucinációja (II. könyv, 16. fejezet), ennek terápiája a beszélgetés, gyógyszer pedig a hit és a hűség:

„Aki a vihar közeledtét látva elhagyja a helyét, és ahelyett, hogy imádkozna és felkészülne, inkább a hódítónak adja oda a lelkét a testi biztonságért, az valójában önmagát zárja börtönbe az örökkévalóságra.” (Morus Tamás: *Erősítő párbeszéd balsors idején*. III. könyv, 24. fejezet. Gergely Zsuzsa fordítása, 2004)

Bár a magyar közönség jóval később szerzett tudomást az Utópia (1515) szerzőjének Mohács apropóján megalkotott művéről (magyarul 1940-ben jelenik meg róla tanulmány először), vészterhes XVI. századunk mégsem volt híján erősítő szónak és cselekedetnek. A török elleni összeurópai keresztény összefogás csak álom maradt, a szétesett ország népe megtizedelve, szétriasztva, hódoltatva, bekebelezve, egyedül – de mégiscsak kereste a gyógyulás útjait.

Amint már láttuk, a magyar XVI. század csaknem minden jelentős

eseményének helyszíni **tudósítója és „influenzere” Tinódi Sebestyén volt.** A *Sokféle részögről* szóló gúnyénekét tulajdonképpen az 1548-as nyírbátori országgyűlésre szerezte, ahol sátorozás, várokozás és tárgyalások közepette az emberek harsányan kacagva mutogattak egymásra, de belső riadással magukat is felismerték a lantos freskók erejével ábrázoló énekében. Nem csoda, hogy Tinódi művei szájról szájra és kéziratosan is terjedtek. Az sem véletlen, hogy még mielőtt Tinódi Kolozsvárra érkezett, hogy ott szorgalmas és hozzáértő kezek könyvvé alakítsák krónikás és erkölcsjavító énekeit, a sikeres nyomdász vállalkozó, Heltai Gáspár (nyomdájá időnként Hoffgery György is volt) maga is megírta dialógusát *Az iszonyóságos gonoszságról, a részegségről és tobzódásról* (más címen *A részegség és tobzódás veszedelmes voltáról*, 1552).

Ez a mértéktartó, „egészségtudatos” dialógus 1552-ből volt az első világi műve a késő reneszánsz irodalom kiváló magyar mesterének, Heltai Gáspárnak, a Nagyszében mellől származó szász férfiúnak (Nagydisznód, szászul Heltau, 1510 körül – Kolozsvár, 1574). Aki huszonhat évesen kezdett magyarul tanulni, katolikusból előbb Luther, majd Kálvin követője lett, aztán később, hitelesen együtt haladva környezetével, 1569-től Dávid Ferenc hitére tért. Ugyanis két wittenbergi tanulmányév után 1544-ben Heltai Gáspár Kolozsváron telepedett le, megnősült, 1550-ben nyomdát alapított (kezdetben Hoffgreff Györggyel közösen). Eleinte német műveket is közölt, de közben megérett benne a magyar szépíró, és a magyar könyvnyomtatás talán legfordalombibb újítását hajtotta végre: a gót típusú (Guttenberg által is használt *fraktúr*) betűkészletet elvetve bevezette a kerekded, nyíltabb, s főleg a magyar hangkészlet rögzítésére jóval alkalmasabb *anticva* betűket! **Így történt, hogy a magyar helyesírást alapjaiban Heltai nyomtatványai határozták meg.** Vállalkozói szelleme tovább gyümölcsözőtt: szedőit, betűfestőit, préselőit maga képezte és támogatta, és sikeresen működő nyomdászata mellett papírmalmot, majd hamarosan – ép testben ép lélek alapon – **sörfőzdét és közfürdőt is létesített** választott városában! Mindeközben élete végéig a kolozsvári szász egyház lelkesze maradt. (Ilyesmiket ha cselekednének utána...)

1552-ben még katekizmus- és bibliafordítói munkája kezdetén járt. A részegségről szóló dialógus, akárcsak Tinódi *Sok részögről*

éneke nem absztinenciára, hanem a mértékletes életre, a szellem, test és lélek egészséges összhangjára buzdít. Egyszerre orvosi és pszichoszociológiai remekmű jóízű elbeszélő-diskuráló kedv „pirulájában”. **Medicina és hit** összefonódásának szép megvalósulása, a mértéktelen alkoholfogyasztás következményeinek pontos leltára (köszvény, gyomorbetegség, hallucinációk, munkaképtelenség stb.). A német forrást Heltai felhasználja, de alaposan magyarítja. A Kendi Antalnak ajánlott dialógus eszményi,

Morelli Gusztáv metszete

egészséges szereplője Antal, aki aggodva látja, hogy barátja, Demeter „cinteremszinű”, beteges és rongyos lett, sőt mi több, „ráncain diszantust írhatnak”. Igen, Demeter rossz társaságba keveredett: beállt a „ledér céhbe”, és egész életét szét-dúlta az ital. Pedig a bort Isten orvosságul teremtette, és a mértékletesség a legjobb orvos a „szent” világban, az Isten szerint való életben. Antal olyan meggyőző és megértő, hogy Demetert szép lassan visszafordítja a tönkremenés útjáról a gyógyulás útjára. A részeges ember elveszíti nemcsak munkakedvét, hanem munkáját is, ráadásul „mérgeesen iszik”, mint aki önmagát gyűlöli, verekedésekbe keveredik, titkokat fecseg ki, sorra elveszíti szeretteit és minden „marháját” (vagyonát). A mértéken felüli és nem minőségi, felvizezett bor kikészíti az ember testét-lelkét. **Heltai az egyéni züllés hátteréül felrajzolja az egész társadalom süllyedését.** A részeges fejedelmek veszélybe sodorják egész országot, a nemesurak és jobbágyok egyformán elzülленek az ital miatt. A hetedik beszélgetős napra Demeter kigyógyul az italból, szép a ruhája, visszatér egészséges arcszíne, s kocsma helyett Isten házába óhajt menni, úrvacsorát venni... amit Antal egyelőre óvatosan nem engedélyez neki. Demeter már kívülről látja régi önmagát, s maga fogal-

mazza meg, hogy „a kocsmaház eszevesztettek és bolondok ketece” (szerk. Nemeskürty István: *Heltai Gáspár és Bornemisza Péter művei*, Budapest, Szépirodalmi, 1980, 9-65.).

A Biblia sok könyvének, a teljes Újszövetségnek (1565) fordítását Heltai nem egyedül végezte el; ez a közösségének is mondható fordítás szabadabb és élőbeszédszerűbb, helyesírása pedig előremutat a Vízolyi Bibliáig (1590). A spanyol inkvizíció borzalmairól szóló, a türelmes uralkodásáról oly nevezetes János Zsigmond által rendelt *Hálóban* (1570) Heltai nemcsak fordít (spanyol művet német közvetítésből), **de színesen dramatizálja százada „vallási” eltévelyedéseit** és a hazai segesvári disputa néven elhíresült hitvitát. Az 1566-ban kiadott *Száz fabulában* Ezópusz (Aiszóposz) állatmeséinek német közvetítőszövegét (Heinrich Steinhöwel német orvos-író 1480-as fabulafordításainak Sebastian Brant általi 1539-es freiburgi átdolgozását) használja fel, hogy az emberi természet és közállapotok allegorikus körképét nyújtsa át jámbor olvasóinak. Említésre érdemes, hogy Morus Tamásnál, a Mohács utáni magyar válságos helyzetről szóló *Erősítő párbeszéd*ben is találunk néhány fabulát – farkasról, rókról, menyétről. **Az állatmesékben olykor orvosi vonatkozásokra bukkanhatunk.**

Heltai fabuláiban a betegség, illetve az orvosszerep az állatoknál álca, életmentő vagy önző színjáték. A 33. fabulában a ló észreveszi, hogy oroszlán leleselkedik rá, tudja, hogy futással csak ideig-óráig menekedhet, ezért egyik lábát előrenyújtva lefekszik, betegnek tettei magát. Az oroszlán erre ravaszul úgy közelíti meg a lovat, mint aki orvosdoktor, és hamarost vizsgálni kezdi fejével odahajolva a ló beteg lábát. A ló csak erre vár, jól fejbe rúgja a ravaszságban még kezdő oroszánt... A fabulák értelmét (értelmező megfejtését) Heltai természetesen mindig emberi viszonyokra, olykor az erdélyi közállapotokra vetítve fejtegeti. A 33. fabula értelmező kulcsában ezt írja:

„Ne kezdjen [...] senki testi kívánságból új dolgot, olyant, melyet az Isten nem parancsolt és el nem rendelt, és melyet az ember nem ért s meg sem tanólta.” (Heltai–Bornemisza, 1980, 120.)

A 45. fabulában az oroszlán nárcisztikus, természetesen vérengző, és az őt kiszolgálók ehhez idomulnak – az orvosdoktorok is. Királyként megfogadja, hogy több vért nem ont. Igen ám, de éhezni kezd a húsrá. Sorra magához hív több állatot, mindegyiktől megkérdezi, hogy milyennek érzi az ő lehetét. Aki azt feleli, hogy „büdes”, azt megeszi, aki azt feleli, hogy „nem büdes”, azt azért falja fel. A majom hízelegni kezd, hogy az oroszlán lehelete fahéj-, szegfű- és tömjénillatú. Az oroszlán gyönyörködik a szép hízelgésben, a majom eliszkol. Pár nap múlva az oroszlának eszébe jut, hogy mégiscsak megenné a majmot, betegnek tettei magát, orvost hívat. Az orvosdoktorok megméri a pulzusát, megítélik a vizeletét, és megállapítják, hogy az oroszlán nem beteg. Mindazonáltal azt tanácsolják, hogy „gyöngé ételt, könnyen emészthető állatokat ennék, és esmeg vidámságot venne.” Az oroszlán ekkor a majmot kéri eledelül... A fabula értelmezése egy gárdián történetével a kiszolgáltatott szegényekről és a

zsarnok gazdagokról tesz említést...

Heltai szépprózai csúcsteljesítménye **az első magyar novella-gyűjtemény**, a ronggyá olvasottan népszerű, a mesteri **Ponciánus császár históriája (1572).** A kétszer hét meséből álló keretes elbeszélés, Ponciánus históriájának forrása az ókori perzsa meseirodalom (Szindbád-mesék), melyek latin közvetítéssel *A hét bölcs mester* címen érkeztek Európába. 1573-ban Bécsben megjelent Eberus Balázs latinból fordított *Ponciánusa*, és sokáig nem is sejtettük, hogy létezett egy csupán egy évvel korábban készült, nyelviileg, stílusában sokkal csodálatosabb *Ponciánusunk*. Heltai mester németből fordított könyve oly népszerű volt, hogy szinte egyetlen példány sem maradt belőle. Csak egy 1633-as löcsei kalózkiadás volt a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában, amelyet Nemeskürty István azonosított (1976), miután Holl Béla 1966-ban az ELTE Egyetemi Könyvtárban egy könyv kötetátlájában rátalált a Heltai-féle *Ponciánus* néhány táblakeményítésül beragasztózott lapjára, köztük a szerző nevével aláírt ajánlásra is!

Heltai Ponciánusa hemzseg az orvosi vonatkozásoktól. Az emberi természet sötét oldalából fakadnak azok a vétkek, amelyek halálos mérgeként hatnak és pusztítanak. A belső gonoszságra pedig nincs orvosság, ha vannak is ilyen-olyan orvosok. Először is, a címadó császár első felesége korán „megbetegül”, a gyermek Diocleciánus csak hét éves. A haldokló édesanya félti a fiukat a bizonyosan következő mostohától, ezért arra inti férjét, hogy ne nevelje otthon. A császár a hét bölcs csillagjóslata szerint így is tesz, de a szépen fejlődő ifjú távol sem lehet biztonságban az új császárszazonytól. Ekkor atyja hazarendeli. A fiú azonban, a hét bölcs intelmére, némának tettei magát, hét napig tartania kell a szóböjtöt. Ledér mostohája, éppen mint Putifárné, azzal rágalmazza meg, hogy míg ő női finomsággal szóra akarta bírni a császári udvarba némán érkező legényt (trónörököst), Diocleciánus erőszakot akart tenni rajta. A császár, bár ingadozik, nyomban elrendelni fia kivégzését. A vesztőhely felé menet a hét bölcs egyike mond egy mesét, amitől a császár lelke a kegyelem felé billen, mire a császárné belekezd egy ellenmesébe, a császár újra megöletné némán gyámoltalan fiát... és ez így megy hét napon át.

A bölcsnek negyedik meséjében (a császárné meséivel együtt már az elbeszélés nyolcadik meséje, címe *A próbatétel*) **sokféle próbatétellel van dolgunk.** A vén özvegy vitéz fiatal feleséget talál, akit egészében (szintén idősebb, tehát a férjhez korban jobban illő) anyja irányít. A feleség tehát anyja tanácsára egyre szadistábban okoz bánatot és szeggyent az őt módfelett szerető férjének. Először kivágatja kedvenc almafáját, aztán megmérgezi kedvenc szatinját (ölebet), végül, amikor tele asztalvendégekkel a ház, lerántja az abroszt mindennel, ami csak van rajta. E harmadik próbatételt a rajongó férj már nem bocsátja meg. Orvost hívat, hogy a túl energikus és hisztérikus hölgyet a kor hiedelme szerint megcsapoltassa mértéken felül felgyúlt „rossz” vértől. A phlebotómia majdnem halálos kimenetelű lesz, de mégis beválik, mert sikeresen megjavítja *(Folytatás a 7. oldalon)*

Az utolsó két túranap (július 9-10.) a Karakorumban „A megnyugvás ösvényein”

Veress Zsombor

Július 9-ét írtunk. Már az előző túranap ereszkedéskor is feltűnt a sok hegycsúcs közül déli irányban egy kimagaslóan szép, de ezen a napon immár pihentebben vehettük szemügyre a Karakorum királynőjét, a 6096 méter magas Laila-csúcsot. A Karakorumra amúgy is jellemzőek a nagyon kihegyezettre csiszolt hegyfokok, de a Laila... hát, az a maga nemében páratlan, egyszerűen fenomenális! Mintha vonalzóval és ceruzával tervezte volna a Teremtő! Sőt, mintha egyenesen egy derékszőgű

Ereszkedés a Gondogoro-gleccseren, háttérben a Laila-csúcs (6096 m)

vonalzó kontúrjait rajzolta volna meg akkor, amikor elképzelte a Laila-csúcsot. Micsoda fenséges hegyet alkotott! Karcsú, letisztult, egyenes vonalai, jégpelerines válla első látásra rabul ejtett, tűhegyes orma nem csak a felhőket döfte át, hanem a szívemet is. De azt örökre.

A Gondogoro-gleccsert őrző Laila legkedvesebbet, legszeretettebbet jelent a helyiek nyelvén. Jellegzetes lándzsaszerű formájának északnyugati lejtője 45 igen meredek, több mint 1500 méteres, ezért megmászása veszélyes és rendkívül technikás. De hát melyik hegymászó ne vágyakozna arra, hogy meghódítsa a világ egyik legszebb hegycsúcsát?

A Laila az a bérc, amitől nehéz búcsút venni, nem lehet csak úgy otthagyni, ezért sok képet, csoportképet készítettünk róla és vele, majdnem annyit, mint a K2-ről, talán azzal a hátsó gondolattal, hogy egy csipetnyit hazacsempészhetünk belőle. A lándzsa alakú hegy egyike azon legszebb csúcsoknak, a himalájai Ama Dablam mellett, amelyet valaha is láttam.

De jaj! Sajnos a Laila sem kíméli a rá merészkedőket. Hazatérésünk után, még le sem járt július, amikor tragikus hír érkezett a Karakorumból. Egy sajnálatos balesetben szörnyet halt a Lailán Laura Dahlmeier korábbi német biatlonista hölgy. A többszörös világ- és olimpiai bajnok, valamint számos rangos verseny győztese visszavonulását követően régi szenvedélyeinek; a hegymászásnak és a hegyi futásnak élt. 2025. július 28-án azonban egy

Átkelés gleccserolvadákon

5700 méteres magasságban bekövetkezett sziklaomlás megölte a Laila-csúcs megmászása közben. Helikopteres mentésről szó sem lehetett a rossz időjárás miatt, bár a jelek szerint a 32 esztendőös hegymászó azonnal életét vesztette. Az egyébként tapasztalt alpinistának kifejezett és írásos kívánsága az volt, hogy egy ilyen esetben senki ne kockáztassa életét holttestének lehozatalával, hagyják a hegyen. Ez összhangban volt családjá öhajával is, akik szintén nyomatékosan kérték a hatóságokat, hogy tartsák tiszteletben Laura rendelkezését. Így

kellemesebb volt, a Kárpátok ösvényeihez hasonlított.

Azért ez a nap sem múlt el kihívások és nehézségek nélkül. Utunk egy olyan szakaszához érkeztünk, ahol többször is át kellett keltnünk az oldalvölgyekből lezúduló gleccserpatakokon. Már dél volt, a meleg hatására a jég javában olvadt, ennek következtében a patatok félméteresre duzzadva, zabolátlanul dühöngtek a völgy felé. Az átkeléseket bizony nem úsztuk meg szárazon. Le kellett húznunk a lábbeliket, feltekernünk a nadrágszárakat, és meg kellett próbálnunk a látszólag lehetetlent, vagyis átkelni a vadul tajtékzó, kiszámíthatatlan zúgón. Még csak ez hiányzott, gondoltam magamban! A végén bele fogok pottyanni, s nem csak a ruháim, de még a fényképezőgépem, telefonom is elázik. Vezetőink, teherhordóink azonban ekkor sem hagytak cserben. Élőlancot alkotva a patakban, kézzől kézre adtak bennünket, és szó szerint a testükkel védték attól, hogy ne zuhanjunk le a háborgó vízzel együtt a mélységbe. Volt, akit a hátukra vettek, és úgy vitték át a túlsó partra. Amikor ezekre a percekre (is) visszagondolok, és mindarra, amit a helyiek tettek értünk, elréményülök. Nyugati, mindent látni és megmászni akaró csillapíthatatlan éhségem ellenére be kell látnom, hogy az igazi hősök nem mi voltunk, hanem ők.

Nagyot ereszkedtünk azon a napon mind szintkülönbségben, mind távolságban. 18 kilométernyi, 8 órányi túrázás után értük el utolsó táborunkat, a 3400 méteren fekvő Saichot.

A délutánunkat a Hushe és a Charakusa gleccservölgyek találkozásánál található táborban pihenéssel, sebeink „nyalogatásával” töltöttük. A festői sátoztáborból egyébként nem csak a Lailát vagy a K2-t lehet elérni, hanem olyan további legendás csúcsok alaptáborait is, mint például a K6 (7282 m), a K7 (6934 m), vagy a Link Sar (7041 m), ezért az alpinisták körében ez a kemping népszerű tranzithelynek számít.

Számunkra azonban ez a táborhely már a hegyektől és a segítőinktől való búcsúzkodás színhelyét jelentette. A szakácsaink sült pityókát készítettek délutáni nassolásunkhoz, vacsorára egy-két szem sült csirkefalatka is jutott. A csirkét helyben vásárolták, mivel a saját élőcsirke-készletünk már réges-régen elfogyott. Mivel ez volt az utolsó sátras, kísérőcsapatos közös éjszakánk, meglepetésként egy tortával is kedveskedett séfünk. Az adott körülmények között, figyelembe véve azt is, hogy az élelem-tarisznáknak már az utolsó morzsáit kellett összekotorászni, ez az édes figyelmesség valóban különleges és megható volt, amolyan „hab a tortán”.

Ezen az estén mi is megköszöntük teherhordóinknak, vezetőinknek felbecsülhetetlen segítségüket, rendkívül fárasztó, sokszor életveszélyes, odaadással végzett munkájukat, megajándékoztuk őket egy kis borraivalóval, túraruházattal és egyéb, otthonról hozott finomságokkal. Én a bakancsomat Kamalnak adományoztam, amit ő ragasztás után tovább használhatott.

Július 10-én, szinte hihetetlen, de eljött a már nagyon áhított utolsó túranapunk is. Ezen a napon – bár 11 kilométert gyalogoltunk – már szinte játék volt leereszkedni. Nem voltak hepehupás gleccserek, nem voltak mozgó kövek, és szinte sík terepen, mégis folyamatosan lefelé haladtunk. Csodás, zöldellő oázisokat láttunk, pallócskákon kereszteltük a folyót. Egy adott ponton

Búcsúfóto teherhordómmal

megérkeztünk a Központi Karakorum Nemzeti Park kijáratához, ahol elvégeztük a kijelentkezési formalításokat, és ezáltal elhagytuk a közel két hétig otthonunkul szolgáló magashegyi csodatérséget. Nem sokkal később megérkeztünk a több gleccserből táplálkozó Hushe folyó mentén fekvő azonos nevű faluba, az első állandóan lakott településre, amilyenhez fogható legutoljára Askole volt, túránk kiindulópontja. Gyalogtúránk ott és akkor befejeződött.

Amikor megpillantottam az értünk érkező terepjárókat, úgy örvendtem, mint azok a vérben ázott, rongyosra lőtt, agyontraumatizált, Vietnámban harcoló amerikai katonák, akiket az utolsó pillanatban érkező mentőhelikopterek szabadítanak ki a „halál árnyékának völgyéből”. 12 napig nem láttunk autókat, de még repülők kondenzcsíkját sem, mindössze egy-két távoli katonai helikoptert, amelyek katonai táborokba hoztak utánpótlást. Elképesztő, micsoda ősvadonban csatangoltunk, távol a civilizált világtól.

Hushe egy aprócska falu, nagyon mélyen a hegyek közt, amit átlagos autóval meg sem lehet közelíteni,

A megnyugvás ösvényein

csakis terepjáróval, s azzal is órákig kell zötykölődni a kritikán aluli szerkúton. Nagyságban a Segesvár közelében található Pipéhez hasonlítanám, de míg az erdélyi magyar falucskában már csak két tucat 80 év feletti ember sínylődik, addig Hushében pezseg az élet, gyermekek tucatjai futkároznak a szűk, poros utcákon maszatos arccal, koszosan, rongyosan, de boldogan. Nos, ekkor már azt is kezdtem fel fogni, hogy a 255 millió lakosú Pakisztán hogyan vált a világ 5. legnépesebb országává.

A közös csoportképek után Hushében elbúcsúztunk áldott teherhordóinktól, akik olyan alázattal szolgáltak és jártak kedvünkben, amilyenell manapság már csak ritkán lehet találkozni a nagyvilágban. Ameddig mi bevackoltuk magunkat a kényelmes autók üléseibe, addig ők felzúfolódtak a pótkocsiba, és állva, szétrázódva tették meg a hazafelé vezető többórás utat.

Félméteres, közútnak csak jóindulattal nevezhető poros, köves, gidres-gödrös, lelket kirázó utakon

tértünk tehát vissza terepjárókkal Skarduba. Megdöbbenő, isten háta mögötti településeken haladtunk keresztül. Mérhetetlen elmaradottság, szegénység ordított mindenhol, mégis rengeteg ember lakott a falvakban. Ez a vidék sokkal fejletlenebbnek, primitívebbnek tűnt, mint az, ahol első napunkon tartottunk a túra kiindulópontjához Askolába. Álmomban sem gondoltam, hogy a Földön még mindig vannak ennyire eldugott, de népes helyek. Nagyon szívesen megálltam volna valamelyik faluban, hogy jobban megismerjem, több időt szenteljek arra, vagy hogy egyáltalán felfogjam, micsoda vidéken járok, de erre idő hiányában nem volt mód, és az is lehet, hogy biztonsági okokból sem lett volna kívánatos.

Kezdetben a Hushe völgyében zötyögtünk, majd a Shyok széles medre mellett gurultunk, mígnem megérkeztünk a Tibetből érkező Indushoz, amely már azt jelezte, hogy közeledünk Skarduhoz, körutunk végéhez.

Amikor végre megérkeztünk, és elfoglaltuk a már jól ismert szállásunkat, tükörbe nézve alig ismertem magamra. Kéthetes, idegesítően

szúrós szörzet borította vörösre égett képemet, hajam csimbókos volt a zsírtól. Túranadrágom annyira megkeményedett a sok por, izzadság, ételmaradék, víz és kosz elegyétől, hogy amikor levetettem, megállt a levegőben. Na jó, ennek a mondatnak a második része költői túlzás, de tény, hogy lerongyolódott állapotunkhoz hozzá kell gondolni a többhetes mosdatlanságból származó bűzt is, amelyet magunkon és egymáson nem éreztünk, ezért a kedves olvasó fantáziájára bízom.

Skarduba visszatérni olyan volt, mintha a földi paradicsomba érkeztünk volna. Leírhatatlan gyönyör volt a felismerhetetlenségig összemocskolódott, minősíthetetlen szagú ruhákat ledobni, két hét után egy rendeset zuhanyozni, újra sima arcúvá válni, tiszta ruhába öltözni, étteremben vacsorázni, rendes fekhelyen, ágyban, párnák közt gondolni arra, hogy ismét valóra válhatott egy álom. Ezek az érzések felérték egy reinkarnációval, de hát az ilyen örömek teszik életünket csodássá és megismételhetetlenné.

Lélektani divatok

Identitásválság

Albert Ildikó klinikai pszichológus

Korjelenség a válság nálunk és a nagyvilágban egyaránt. Mindenféle válságról beszélnek: klímaválságról, társadalmi válságról, demográfiai válságról, gazdasági válságról, mentális egészségkrízisről és természetesen – mondhatjuk, hogy mindezek után természetesen – identitásválságról is. Azaz nem alaptalanul hívjuk ezt a válságok korának.

Minket most az utóbbi érdekel leginkább, de érdemesnek tartom végigszaladni az összes többin, hisz ha nem is mindig nyilvánvaló, mégis létezik összefüggés közöttük.

A klímaválság, azaz a felmelegedés jelensége egyértelmű, hisz mindannyian tapasztaljuk megnyilvánulásait, még azok is, akik tagadják létezését. Az is eléggé ismert, hogy elméletileg teszünk ellene, ám gyakorlatban annál kevesebbet. Bár az is igaz, amit egyesek csendben állítanak, hogy a mi hozzájárulásunk csak ráadás, a jelenség amúgy is létezett és előállt volna.

A gazdasági és társadalmi válság kéz a kézben jár, elég, ha csak a háborús fenyegetettségre, az energia-gondokra, a szárazságra, nálunk ráadásul az egészségügyre és a tanügyre gondolunk, melyek ügye megreformálása több évtizede tart, és valójában még sehol sincs. És most az anyaországról, ha szabad, illetve ha még egyáltalán aktuális így nevezni, inkább nem is beszélnék. Szép hazánk politikai és kormányválságát pedig, gondolom, mindannyian eléggé ismerjük, mert többé-kevésbé követjük, és csak reménykedni tudunk, hogy nem lesznek egészen tragikus következményei.

A demográfiai (népesség-) válság mindenhol jelentkezik a nyugati világban. Egyetlen kivétel Izrael. Nálunk és Magyarországon is az utóbbi évek jelentették a születésszám

mélypontját: fogy a lakosság, hisz nagyobb számú az elhalálozás, mint a születés, így előregedik a társadalmunk. Sőt, ha így folytatjuk, lassan el is fogyunk, más nemzetekkel együtt. Mindezek következményei szinte beláthatatlanok, és nem nagy a valószínűsége annak, hogy a folyamatot meg lehet állítani, még kevésbé megfordítani.

Az egyik legérdekesebb jelenség, ha egyáltalán fogalmazhatok így, a mentális egészség válsága. Míg a legszegényebb országokban, a legnyomorúságosabb körülmények között élő emberek jól érzik magukat a világban, viszonylag kiegyensúlyozott lélekkel élnek, addig a fejlett társadalmakban hihetetlenül sokan szoronganak, depressziósak, egyre többen magányosak, és szinte mindenütt nő az öngyilkosságok száma.

Ha mindehhez hozzávesszük, hogy a fogyasztói társadalom egyik legszélsőségesebb formáját éljük, a társadalmi eligazodásban és az egymáshoz igazodásban a divat a legfőbb mérvadó, valamiféle nehezen értelmezhető sokélú magamutogató a lelke mindennek, és a mindennapokat a mainstream felettünk lebegő, médiából ránk ömlő elvárásai kormányozzák, akkor nem csoda, hogy a személyiség és vele együtt az identitás is súlyos válságba került.

Az identitásválság akkor kezdődött vagy akkor már mélyült (?), amikor a politikailag korrekt beszéd, egyben világlátás kijelentette, hogy mind egyformák vagyunk. Ennek következtében anno – emlékszem, ott voltam – megjelent egy rövid ideig tartó kezdeményezés, hogy konferenciákon például, de máshol se írják ki a titulusokat, hogy doktor, professzor stb. Emlékszem arra is, milyen iszonyú vitákat folytattam néhány közeli ismerőssel, akik az egyformaságot lelkesen hirdették, és

akik nem tudták elmagyarázni, hogyan, mitől igaz ez az elmeháborodott megállapítás.

Aztán elég rövid időn belül mintha meghallották volna a felháborodásomat, egyszer csak elkezdtek beszélni arról, hogy mindenki más. Na, ezt aztán mai napig fújja mindenhol mindenki mindenkor. Sokszor ez a replika minden olyan kérdésre, amelyre nem tudják sokan a választ. Mert másak vagyunk. Szerencsére találtak megint egy monda-

tot, ami hangzatos, de lényegében egy evidencia, és nem mond semmit. Ám bármennyire is különbözöek vagyunk, létezik jó néhány tulajdonságunk, mely sok hasonlóságot mutat, hisz emberi mivoltunk lényegét jelentő adottságaink valamilyen szinten mindannyiunkat jellemeznek. Nem is olyan régen egyik ilyen az identitásunk volt. Az önmagammal való azonosság érzése, mely bár menet közben változik, néha hozzáadunk, máskor elvesszünk, elhagyunk belőle valamit, de mégis végig önmagunk maradunk. Mondhatnánk, hogy az identitás a személyiség névjegye: jelzi, ki vagyok én, mik a jellemző tulajdonságaim, benne foglaltatik az azonosságtudat és a valahova tartozás érzése és tudása. Nem is olyan régen az identitásunk magába foglalta személyes – legfőképp az értékeink, kulturális – elsősorban

nemzeti és társadalmi – különösen a szakmai azonosságunkat, vagyis másképp fogalmazva a szerepeinket. És persze a vele járó státusokat.

A nagy egyenlősdí, a nehogy már valakit kizárjunk, a bárkiből bármi lehet elve, mely sajnos kezd igazzá válni, anélkül, hogy valóságtartalma lenne, és a szomorú következménye, hogy a teljesen lelkiismeretlenből lesz orvos, nővér, szociálpedagógus, a matematikát nem ismerőből akár közgazdász, és asztalos vagy vízgázszerező olyanból, aki nem tudja, nem látja, hogy a vékonyabb csövet kell a vastagabba illeszteni, mindmind gátolja az önismeretet és az énazonosság kifejlődését. Még nem is olyan régen a szakmánk bizonyos személyiségvonásokkal, társadalmi státusszal és kapcsolatrendszerrel ajándékozott meg, melyeket automatikusan mellénk rendelt, mivel szükség volt ezekre, ahhoz, hogy végezhessek azt a munkát és azok legyünk, akik.

A társadalmi kategóriák – pl. középosztály, elit, szegények stb. – eltüntetése, illetve az eltüntetésükre tett igyekezet, vagy talán még inkább valamiféle titkosításuk, hogy csak nagy ritkán, mondjuk statisztikák vagy kifejezetten szakirodalmi szövegekben szólunk róluk, szintén rosszat tesz az identitás (ki)alakulásának, hisz fontos támponttól foszt meg: hol is helyezkedünk el a társadalomban, a ranglétrán?

A nemzeti hovatartozás, a szuverénitás és függetlenség fontosságának megkérdőjelezése, emlegetésének korlátozása, szembeállítás a nagyobb kategóriával, amelynek része, mintha nem lehetnénk egyszerre mindkettő vagy mindhárom – mondjuk európai magyar [román, osztrák, holland] ember, ahelyett hogy csak emberként vagy maximum európai-ként határoznom meg magam, mikor valójában elsősorban magyar [román, osztrák, holland] vagyok, vagy annak kellene lennem – szintén rosszat tesz az énazonosság kialakulásának.

Mára a legtöbben egyre nehezebben válaszolják meg, hogy kik is ök. Az egy-két évtizede elindult rosszul értelmezett szabadsággal járó mindenek megkérdőjelezése, a normák és határok hiánya, az értékvesztés és az egyre jobban terjedő céltalanság megakadályozza az énazonosság megvalósulását.

Sokáig csak bizonyos életszakszokra volt jellemző a válság megjelenése: kamaszkorban és az élet közepén ütötte fel a fejét. Most azonban állandóan jelen van, mert nem alakul ki az érett személyiség és így az énazonosság sem.

Carl R. Trueman, a vallástudományok professzora szerint – és jómagam is reálisnak tartom a meglátását – az identitás forrása változott meg: régen ezek sokkal inkább külső tekintélyek voltak, a család, a vallási közösségek vagy gyülekezetek, illetve a nemzet. Mostanra az identitás belső dologgá vált, tehát a belső én kifejezése lett, az identitást átpsychologizáltuk, és az lett a lényeg, hogy én hogy érzem magam, nem pedig az, hogy ki vagyok egy tágabb közösség részeként. Ha ehhez hozzávesszük, amint már fent is említettem, hogy a mentális egészség válságát is éljük, logikusan következik, hogy az így értelmezett identitás is kritikus állapotban van.

Az identitás nélküli vagy – finomabban, megengedőbben fogalmazva – a gyenge identitású személy bizonytalan, frusztrált, befolyásolható, vezethető és megvezethető. Sajnos ugyanakkor – épp az elmondottakért – agresszivitásra és önpusztításra hajlamos, céltalan, kiegyensúlyozatlan, kedélytelen, amit szerekkel és játékokkal, a virtuális világ lehetőségeivel igyekszik kompenzálni, több-kevesebb, inkább kevesebb sikerrel. Nemcsak kényelmetlen, hanem veszélyes jelenségről van szó. Ami ellen talán még tehetnénk, ha nagyon akar-nánk.

Erősítő párbeszéd balsors idején

(Folytatás az 5. oldalról)

a hirtelen életveszélyből tanuló asszonyt, aki elfordul anyjától, és engedelmes felességgé változik.

A „legorvosibb” történet (bölcsek ötödik meséje, összesen a tizedik mese, Az orvos címmel) két főszereplője **Hypocrates és Galenus**. [A két híres orvos valójában nem találkozhatott, hiszen más-más korban és időben éltek. Hippokratész (Kosz szigete, Görögország, i.e. 460 – Larissza, Thesszália, 377) művei természetesen hatottak az öt századdal később élt Galénoszra (Pergamon, i.sz. 129 – Róma, 216).] A mese mindenesetre e két jelentős ókori orvos nimbuszának találkozását, **illetve mester és tanítvány összeütközését** beszéli el. Hypocrates látja, hogy tanítványa, Galenus már-már túlszárnyalja őt. Galenus egy beteg királyfit uroszkópia segítségével gyógyít meg, különösen érdekes módon. A beteg fiú pulzusvizsgálata után vizeletmintát kér, de nemcsak a fiútól, hanem a két szülőtől is. A vizeleteket összehasonlítva rájön, hogy a gyermek nem a király fia, hanem valami nem nemesi származéktól született fattyú. Erre úgy jön rá, hogy a vizeletből következtet a mintaadó táplálkozásmódjára, és így meg tudja állapítani, hogy a fiú apjával és anyjával ellentétben nem erős húsfogyasztó alkat, tehát nem nemes ivadék. E szerint a diagnózis szerint állítja fel a terápiát: marhahússal és vízzel táplálja fel betegét. A korban póri ételnek számított a marhahús, szemben a szárnyashússal, és paraszti ital-

nak a víz, szemben a borral. A királyfi meggyógyul. A szégyenletes titka leplezésétől megrémült anya orvosi diszkrécióra kötelezi (le) az orvost. Hazakerülve mesteréhez, Galenus elmondja, hogy miképpen járt el. Hypocrates féltékenységeben gyógynövénygyűjtés közben leszúrja legjobb tanítványát. Hamarosan eléri a nemzis, bélpoklos (leprás) lesz, és hiába kísérlétezik, sehogyan sem tudja meggyógyítani magát. Ponciánus még ebből a meséből sem tanul eleget...

A hetedik nap végén azonban fia a bölcseknek tett ígéret alól felszabadul, és beszélni kezd, elmondja az igazat. A gonosz császárnét felakasztják, majd ló farkához kötve hordozzák körbe, végül elégetik. A szöbőjt segítségével megmenekült ifjú Diocleciánus pedig békésen várja, hogy majd ő is uralkodjék Róma és a birodalom fölött (Galénosz orvos neve nyugodtat jelent ógörögül). Heltai meséje végén egy mondatban azt írja, hogy Diocletianust „megétezik”, és úgy hal meg. Ezt a történettudomány nem erősíti meg. **Diocletianus az egyetlen olyan császár volt, aki idős korára** – gazdasági válságba jutott a birodalma – **az uralkodástól visszavonult**, Spalatóban (Split) élt, káposztatermesztéssel foglalkozott, és vagy természetes halállal halt meg, vagy önként éhezett, úgy érte a halál.

Meghirdetett kvízzátékunkra előreláthatólag szeptember második felében vagy október elején fog sor kerülni.

„Medvekaland”

Beke Anna

Az 1960-as évek végén Kovásznán nyaraltunk a férjemmel együtt. Élveztük a gyönyörű táj különlegességeit: a főtér közepén fortyogó „pokolsárt”, a patak medrében feltörő gázbuborékok lengő gyöngysorát a sodró vízben, a pincék mofettáit és a borvizet adó kutakat a házak udvarán. A környéket is bejártuk. Minden nap más-más irányba mentünk felfedezőútra.

Így került sor a „málnászásra” is. Nem mennyiséget akartunk szedni, csupán enni szerettünk volna a „tövérlől”. Ezért csak egy-egy csészét vittünk magunkkal, és fényképezőgépet, semmi mást. Egyre feljebb és feljebb kapaszkodtunk. Észre sem vettük, hogy miközben jóllaktunk málnával, és a csészét is teleszedtük, nagy utat tettünk meg. Elfáradtunk. Elég volt aznapra a kalandból. Alattunk, messze lenn, szekérút kanyargott, oda kellett leereszkedjünk ahhoz, hogy visszatérhessünk a szállásunkra. A tús-kés, málnabokros vágaton keresztül megtépázva, kimerülten érkeztünk le az aljba. Némán kezdtünk bandukolni Kovászna felé, amikor utolért bennünket egy rönkszállító szekér.

Érdekes alkotmány egy ilyen szekér. Olyan hosszú, amilyen hosszúak a rönkök, amelyeket visz, mert ezeket az első és a hátsó pár kerék harántengelyére fektetik fel és kötözik oda. Ilyenformán az első és hátsó kerekek között a szálfák teremtik meg az összeköttetést. Bakk helyett a rájuk vetett pokrócon ült a kocsis, kopottas zöld erdősz

kalappal a fején, hétköznapi szürke posztó székely harisnyában.

– Üjjenek féé, leviszem magikat – ajánlotta barátságosan, csapzott mivoltunkat látva. Habozás nélkül felkapaszkodtam mögéje a pokrócra, férjem gyalog jött a szekér mellett. Tehette, mert a meredeken lejtő hajtúkanyaros úton lassan haladt a hosszú rakomány. Az ember időnként leszállt, féket szorított az egyik kerékre, és kantáron vezette a lovakat.

Egyenesebb szakaszokon visszaült a pokrócra.

– Aztán medvét láttak-e málnászás közben? – kérdezte egy ilyen alkalommal.

– Sajnos nem, pedig szívesen megnéztem volna – válaszoltam magabiztosan.

Huncut mosollyal, nyílatok lövellő szemmel fordult felém az ember:

– Enni vetett vóna a naccsága a gatyaaacsának, ha meglássa a medvét! – mondta vidáman, könnyedén.

A „székelyül” nem értők kedvéért: ijedtében becsinált volna a nadrágocskába a nagysága, ha meglátja a medvét.

A hangsúlyokat sajnos írásban nem lehet visszaadni, pedig az is hozzátartozik ehhez a nagyszerű mondathoz. Ilyen találóan, pontosan, ugyanakkor tk. udvariasan és választékosan, fölényesen, kicsit gúnyosan rendreutasítani a balga városit – művészet.

Anyanyelvünk és népünk nagyszerű művészete!

Férjem lefotózta a jelenetet, én otthon lejegyeztem, és azóta is nyaranta eszembe jut a feledhetetlen mondat.

Ember és állat harmóniája

A Cushing-szindróma

A Cushing-szindróma idős kutyák hormonális betegsége, melyet a szervezet túlzott kortizoltermelése (stresszhormon) okoz. A betegség hátterében az esetek nagy részében az agyalapi mirigy jóindulatú daganata, vagy a mellékvese daganata áll. A tünetek általában hónapok alatt alakulnak ki, ezért a kutyatulajdonosok az öregedési folyamat részének gondolhatják, és nem tulajdonítanak különösebb jelentőséget. Ha azonban a jeleket nem észlelik időben, az súlyos egészségi következményekkel járhat.

Fotók: Cristina Ionescu

Szer Pálosy Piroska

Nemrég egy szeretetre méltó francia buldog gazdija mesélt könyvek között a kis kedvenc megbetegedéséről, és az utolsó időszakban felfedezett betegség minden erőfeszítés ellenére bekövetkezett gyors végkimeneteléről. Mivel a betegség a laikus számára idegennek tűnik, szakembertől kértem felvilágosítást ezzel kapcsolatosan.

– *Melyek a Cushing-szindróma jelei?* – kérdeztük dr. Pálosi Csabát, a marosvásárhelyi Noé Bárkája kisállatklinika vezetőjét.

– Nem minden kutyánál ugyanazok a tünetek, de az alábbi elváltozások közül kettő vagy három egyszerre jelentkezik: fokozott vízfogyasztás és vizelettermelés, következőképpen egyes kutyáknál

előfordulhat, hogy a vizeletet nem tudják visszatartani. A megnövekedett étvágy súlygyarapodáshoz vezet, lihegés, a hideg fekvőhelyek előnyben részesítése, a szőrhullás és a szőrnövekedés hiánya a betegség további jelei. A szőrhullás jellemző területei a hasi, háti, oldalsó részek, farok, fülek és a hátsó lábak hátsó része. A szőrzet kezdetben tompa és vékony lesz, majd ezt követően ki is hullhat. Vékony, száraz lesz a bőr, gyakran sötét elszíneződéssel, különösen a has alatti részen, továbbá izomsorvadás, megnövekedett haskörfogat, úgynevezett bődönhas alakul ki. A lábak az elvesztett izomtömeg miatt túlságosan vékonyak lesznek, izomgyengeség, letargia, ismétlődő húgyúti fertőzések alakulnak ki. Továbbá a szukáknál a tüzelés elmaradása, a kan kutyáknál

a herék sorvadása, neurológiai problémák, a legyengült immunrendszer miatt fokozott fertőzésre való hajlam utal a betegsége.

– *Milyen vizsgálatokkal lehet bizonyossággal megállapítani a betegséget?*

– A diagnózis több lépcsőben történik, mert egyetlen teszt önmagában nem mindig megbízható, speciális hormonvizsgálatokra van szükség. Ezek közül a legelterjedtebb a vizelet kortizol/kreatinin arányát vizsgáló teszt, amelynek során a kortizolszintet a kutya három független reggeli vizeletmintájában kell mérni. Más tesztek az agyalapi mirigy és a mellékvese reakcióját vizsgálják. A diagnózis felállítása nehéz és időigényes, a gazdinak sok türelme kell legyen. Mivel indirekt jelek utalnak a betegsége, ezért szükséges a laborvizsgálat. A tesztek eredményeit mindig a klinikai képpel együtt kell értékelni, mert gyakoriak az álpozitív/álnegatív eredmények (pl. egyidejűleg más betegség torzíthatja az eredményt). A pontos diagnózist és kezelési tervet mindenképp állatorvos állítsa fel, ideális endokrinológiában jártas szakállatorvos bevonásával.

A teszteket nem könnyű kiértékelni, és előfordulhat, hogy többször meg kell ismételni. A kortizol stresszhormon feladata, hogy stresszhelyzetekben aktiválja az anyagcsere-folyamatokat, ezzel átmenetileg több energiát biztosítva a szervezet számára. Az állandó kortizolfelcsapás Cushing-kórt eredményez, míg a kortizolhiány Addison-kórt, azaz mellékveseké-

reg-elégtelenséget vált ki, amely ugyancsak életveszélyes.

A hasi ultrahangvizsgálat kimutatja a mellékvesék megnagyobbodását vagy a daganatos megbetegedéseket, de a megnagyobbodott máj is Cushing-kórra utalhat. Ha a vizsgálatok nem mutatnak egyértelmű eredményt, a kutya nem kezelhető.

– *Milyen kezeléssel lehet kordában tartani a betegséget?*

– A Cushing-kór sajnos élethosszig tartó állapot, a betegség általában gyógyszerekkel kordában tartható, akár a mellékvese, akár az agyalapi mirigy okozta. Mellékvese-daganat esetében azonban szükség lehet a daganat műtéti eltávolítására, amennyiben nem terjedt szét az állat testében. Agyalapimirigy-tumor esetén ritkább a műtéti eljárás. A kezelés megkezdése után állandó monitorozásra, gyakori vérvizsgálatokra van szükség, követni kell, hogy a kutya miként reagál a

kezelésre, és a szervezete mennyire bírja a gyógyszert. Rendszeres megfigyeléssel és hosszú távú kezeléssel enyhíthetők az egészségügyi gondok. Amennyiben azonban nem részesülnek megfelelő nyomonkövetésben, a szövődmények következtében visszaesés és valamilyen súlyos betegség fordulhat elő, amely az állat életébe is kerülhet. Általában, ha a mellékvese aktivitása kontrollálható, hosszú évekig normális életet élhetnek, amennyiben betartják a gyógyszeres kezelést, és orvosi felügyelet alatt állnak. Ha az agyalapi mirigy daganata nő, és az agyat is érinti, gyakoriak lehetnek a neurológiai tünetek, és csökken a túlélési esély. A hosszú távú Cushing-szindróma növeli az olyan súlyosabb rendellenességek kockázatát is, mint a cukorbetegség, a hasnyálmirigy-gyulladás és a vesekő. Ezért fontos a Cushing-szindrómát időben diagnosztizálni és kezelni.

Egy török közmondást idézzünk a rejtvény fősorában.				1.	RÉGI APRÓPÉNZ	MESTERSÉG SZÁNDÉKO- ZIK		MOST VAN SOKBA KERÜL		PÁRATLAN GYÍK	MŰVÉSZET- TÖRTÉNESZ (NÓRA)	ÖVEZET	JUTTAT IDEGEN ANNA		SZIBÉRIAI FOLYAM	TÖBB MINT ELÉG	RÖVID KÖSZÖNÉS BŰTOR LEHET ILYEN		FEL- RAGOZI!	INDÍTÉK		AZON A HELYEN (NÉP.)		
				A																				V
				SZÁNDÉKO- ZIK					CERUZA (RÉG.) AZ EGYIK SZÍN						VASTAG PÁLCA AMELY SZEMÉLY				OK.RAT ÉLŐ VOLT					
				HALOM ROVAR TESTRÉSZE					NŐI NÉV (JÚL. 26.) TA NÉLKÜL TARTÓ!						A SZA- BADBA JUT A KATÓD PÁRJA							AZ EZÜST VEGYJELE KORTYOLNI- VALÓ		
2.	A	KORBÁCS	KOPASZ BECÉZETT MÁRIA			TEST- ŐRSÉG ÉLÉNK SZÍN							KICSINYÍTÓ- KÉPZŐ TENGERI RABLÓ			ELEK! AZ ALUMÍ- NIUM VEGY- JELE			FOGHÚS KESERŰ ANYAGOK (ORVOSI)					
Ó KÖVETKE- ZIK						JÁTSZMA SZÉLESRE NYITOTT					ÁZSIAI NAGY ÁLLAM FELNŐTT!						HAJÓFAR NÉMA TEST!					NULLA NEM (LATIN)		
HÚSBAN LEHET					MAGATOK A MANGÁN VEGYJELE			FÉLGOMBI! NŐI NÉV (AUG. 18.)			EZEN A NAPON FELTÉVE			A MAROS PÁRJA SZÁRÍT					NÉMET ÍRÓ (THOMAS) SZÓL, ZENDÜL					
NŐI NÉV (JAN. 29.)					KRISZTUS ANYJA BARÁT (SPANYOL)					ELŐRE JUT KERTI ESZKÖZ						FOGADÓ SZOBA VIVÁTOZIK								
ANGOLUL MENNI					LONDONI NÉMET SZEMÉLYES NÉVMÁS					PORTUGÁL VÁROS VÍZHORDÓ EDÉNY						VILÁGÚR V. ALTATÓ- SZER NEM FEL					NÁTRIUM VEGYJELE ITAL (ARGÓ)			
DOBOGÓS SPORTOLÓ KAPJA CIN						INDIAI KIRÁLY (I. E. IV. SZ.) FORD.NÉVELŐ				AZ OTTANI- VAL FRANCIA ARANY							KÖZPONTI CSILLAG AZ ARZÉN VEGYJELE					RÓMAI 50 HÁROM (OLASZ)		
					ÁZSIAI FŐ- GABONA FÖLD- FELSZÍN			SZOLGÁLA- TOS DIÁK ... MARK (VÉDJEGY)					LENTI VÉGTAG GYÍLOK						IGEKÉPZŐ LEHET HÁTSÓ RÉSZ				AZ OLT PÁRJA	
PÁROSAN NYIT					GÉSA! TÜZEL			PEDAGÓ- GUS KOMOLYTA- LAN				ÜRES TÁLI! HÍM MÉH				SZÉKELY IS ... AVIV (IZRAEL)			MEZŐGAZ- DASÁGI TÉR HASAD A TŐ JEGE					
IGAZ						CSENDESEN ELŐRE! TARTÓ			PONT A VÉGÉN! KÖZÉPEN URALÓ!			MELEG LEVEST KÉSZÍT				PÁRT! RÓMAI 502			A RÁDIUM VEGYJELE IDEGEN ANNA!			KÖZÉPEN LEAD! REG ÉS ... (ARANY J.)		
UTÓ ELLENTÉTE					PÁPAI KORONA ÉREM!					SRÉG TÉLI SPORT- SZER							TERÜLET (FRANCIA) ODA-VISSZA FÉRFINEV					EZER! SZAMÁR BESZÉD		
ARRAFELE!					SZÁJHA- GYOMÁNY EZT!					HABZÓ ITAL FRANCIA AUTÓJEL			BENCZE ... (SZÍNÉSZNŐ) TONNA (RÖV.)						BALATON FOLYÓJA OLASZ AUTÓJEL					
L.N.J.	E															OKTATÁS								

Július 30-i rejtvényünk megfejtése: Ahhoz, hogy elveszítsünk valakit, elég, ha túlságosan lekötelezzük.

Nyílt nap a Limesparkban

(Folytatás az 1. oldalról)

a rendezvények, mint a kezdetekben. A római fesztiválok folytatásaként az elmúlt években inkább nyílt napokat szerveznek Mikházán, és ezt mindig úgy időzítik, hogy a látogatóknak be tudjanak számolni az éppen folyó ásatási munkálatokról, ahogyan a római fesztiválokon is mindig megtették ezt.

A fesztiválokon évente van egy-egy új téma, az idei rendezvény kiemelt témája a kísérleti régészet volt. A mikházi Limespark olyan intézmény, ahol van egy állandó bemutató helyszín és kiállítás, ezért fontos mu-

tekinteni az éppen folyó régészeti feltárásokat is. Idén is folyik a római erőd parancsnoki épületének feltárása, de a közelben álló két egykori gabonatároló egyikét is elkezdték feltárni, hiszen az ásatások során sok szerves anyag, gabona és mag maradványa került elő, és érdekes azt is bemutatni, hogy ezeket hol tárolták, ugyanis egy itt állomásozó félezres katonai egységnek nem kis mennyiséget kellett feltölteni és tartálékolni. Tavaly egy víztározó medencére is rábukkantak, ennek további feltárása zajlik. Mindezeket ugyancsak bemutatták az érdeklődőknek. A látoga-

Olyan, az építkezésben használt ókori eszközökkel is lehetett ismerkedni, mint a kőfúró

zeológiai létesítmény, de ugyanakkor a kutatásnak is teret szeretnének biztosítani – számolt be a Népszádnak *Pánczél Szilamér*, a múzeum osztályvezető régésze, a múzeum limeskutató központjának vezetője, a rendezvény felelős szervezője. Ez a kutatás két irányba halad, az egyik az itt folyó régészeti feltárások és az ahhoz kapcsolódó munka, másrészt a kísérleti régészet módszereivel az ásatási leletek és egyéb források alapján megpróbálják újjáépíteni, újra a látogatók elé varázsolni azokat a folyamatokat és eszközöket, amelyek az ókorban léteztek. Ezt a kezdetek óta végzik, így évek óta megismerhető itt a római konyha, az ókori íjászat és harcmodor, különböző bemutató műhelyek révén az ókoriak élete, szokásaik, a katonai életmód, de a mérnöki ismeretanyag is. Ez is egy tanulási folyamat, amelyhez néprajzi vagy művészeti háttértudás és restaurálási ismeretanyag is szükséges, hogy jobban megérthető és értékelhető legyen az ókori római világ.

Így a múlt hétvégi nyílt napon is számos kínálatból válogathattak az érdeklődők, vagy akár mindent meg lehetett szemlélni, megismerni, kipróbálni, ha az ember türelme, ideje és a perzselő hőség mindezt megengedte. A parkban két katonai hagyatékörző csapat (Marosvásárhelyről és Gyulaféhérvárról) a római hadsereget mutatta be felszerelésikkel, fegyvereikkel, harci és gyakorlati bemutatókkal, tábori étellel, de meg lehetett

tói központban vezetett tárlatlátogatás is volt, az udvaron pedig tizenegy múzeumpedagógiai műhely állt a látogatók, kicsik és nagyok rendelkezésére.

Katonakenyér, ecetes ital, flamigónyelv

Az ókori római katonai konyha készítményeit Szilágyi Orsolya mutatta be, aki társai-val egész nap a kemence mellett sütött. A római katonák ellátmányához hozzátartozott a tartós kétszersült (butelatto), ugyanakkor a lencsét is kedvelték. A katonák kenyere (panes militaris) kovásztalan, lapos gabonakenyér volt, de kedvenceik közé tartozott mindenféle lepény (livum), amiből éppen a mézzel leöntött túros készült el szombaton. A moretum egy ókori körözött, ehhez sajtkrém, zöld fűszerek (menta, bazsalikom, zellerszár, koriander) szükségesek. A melegben hűsítő hatással volt a katonákra a posca, a kevés borcettel vegyített, mézzel, koriándermaggal fűszerezett víz is.

Az ételek római receptek alapján készültek, az ókori leírásokban szerepelnek az alapanyagok, de az arányok, mennyiségek nincsenek megadva, ezeket ki kell kísérletezni – tette hozzá a múzeum munkatársa, aki megemlítette Columenát, az ókor egyik ismert „food-blogger”-ét, aki számos korabeli ételreceptet és ingyeniséget (például azt, hogy miként kell elkészíteni a flamingó nyelvét és milyen öntettel kell tálalni) hagyott hátra írsaibaiban az utókornak.

Sok érdekességet tartogatott a római konyha is

Fotók: Gligor Róbert László

Két csapat a római katonai életmódot és harcászatot mutatta be

Az írótolttól az áldásos mozaikig

Az udvar egy másik részén Raluca Dumitrescu és restaurátorcsapata mutatott be néhány múzeumpedagógiai műhelyt. Az érdeklődők megismerhették és kipróbálhatták az ókori viasztáblákat és írótollakat – érdekes dolog ezt kézbe venni olyan korban, amikor egyre kevesebbet használjuk már a kézírás. Egy másik asztalnál papiruszműhelyt rendeztek be, ahol az Egyiptomból hozott eredeti növényi lapokra lehetett különböző növényi mintákat rányomni tintával. A kerámiaműhelyben főleg olajmécseseket lehetett készíteni agyagtömítéssel az ókori mintákkal díszített matricák segítségével, de istenségek arcával díszített kerámiatárgyak is voltak, és nem hiányoztak az ókori pecsétnyomók sem, amelyek segítségével egykor növényi mintákat nyomtak a friss agyagedények falába, így készült a drága és híres terra sigilata. Mindezt kipróbálhatták a gyerekek, és saját készítményeiket haza is vihették.

Ugyancsak nagy türelmet és kézügyességet igényelt a mozaikműhely is, ahol többféle méretű és típusú, színes közetdarabokból lehetett képeket kirakosgatni kétféle eljárással: a közvetlen módszerrel egyenesen a felületre

dőknek Szekernyész László is, olyan szerkezeteket, amelyek nagyban megkönnyítették a munkát. A corobates egy talpakra állított, hosszú szintező eszköz volt, amelynek a közepén végighúzódo vajatba töltött folyadék mutatta meg a vízszintet vagy a lejtő szögét. Ennek segítségével építettek több kilométer hosszú szakaszon egyenletesen emelkedő utakat a rómaiak. Egy derékszögű vonalzóhoz hasonló eszközre ólomgolyókat függesztettek, a kőművesek ennek segítségével ellenőrizték a falak vízszinteségét, függőlegességét, vagy állították be a derékszöveget. Összetett csigarendszereket is használtak, amelyek segítségével nagy tömegű kötőbőket emeltek magasba viszonylag könnyen. Például egy kettes csigával a 10 kilogrammos tárgy csak a fele súlyát érezte, egy hatos csigával már csak 2 kilogrammnyit. Ugyancsak érdekes volt látni, miként fúrták ki hajszálpontosan a kötőbőket is. Egy háromlábú tartószerkezetre egy lándzsa alakú botot szereltek, alsó felén az éles kanálfúróval, majd a botot bőrszíjjal forgatták, s hogy a fúró könnyebben behatoljon a kőbe, a botra zsákot, tarisznyát is kötöttek, benne kődarab, homok biztosította a húzást.

Tizenegy múzeumpedagógiai műhelyben lehetett ismerkedni az ókori kultúrával

felragasztandó kis kockák adták meg a mintát, a közvetett módszerrel a tükröképet alkoták meg egy papírra, amelyet az alkotás lerakása után vízzel átitatva el lehetett távolítani, és megmaradt a falra vagy padlóra helyezett minta. Ugyanakkor láthattuk a híres pompeji műhelyben készült Cave cnaem (Óvakodj a kutyától!) freskó képét is, ugyanígy a mai Törökország területén fellelt halikarnasszoszi freskót, amely görög nyelvű tábla olyan áldásokat kívánt, mint élet, egészség, béke, öröm, egység.

A további asztaloknál a gyerekek saját katonai vagy császári diadémjuket is elkészíthették és kiszínezhették, karkötőt fűzhettek, római pénzeket készíthettek, s hozzá kis erszényt is, de minikatapultot is építhettek pálcikák segítségével.

Hatalmas kötőbőket is kezeltek

Érdekes római, főleg az építkezésben használt eszközöket mutatott be az érdeklő-

A legérdekesebb egy négyágú szerkezet, a gromma volt, amelynek karjain egy-egy ólomgolyó függött. Ennek segítségével városok, katonai táborok vagy utak megépítése előtt kijelölték az összes fontos pontot a térben, ugyanezzel tudták kimérni azt is, hogy két út tökéletes derékszögben metszze egymást. Ezek az eszközök origópontként szolgáltak, és gyakran díszes helyen voltak felállítva.

A rómaiak a világ legjobb mérnökei voltak, egyszerű mértani alapismeretekkel és leleményes műszerekkel csodálatos építményeket hoztak létre és hagytak hátra, és az egész technika a 19. századig szinte teljesen a római alapelveken működött, mígnem az ipari forradalom és később az elektromos áram megjelenése teljesen új eszközöket teremtett – mondta el a múzeum munkatársa, az ábrákon mutatta azt is, miként készítették a római utakat az utászok, akik nem mérnökök, de tanult építkezési szakemberek voltak a hadsereg kötelékében.

Bérleteket, jegyárakat hirdetett a városi sportklub

Bálint Zsombor

Meghirdette bérleteit és jegyárait a 2026–27-es idényre a marosvásárhelyi városi sportklub. Idén két sportcsapat mérkőzéseire kell jegyet váltani (illetve a vízilabdára is, ott viszont az uszodát működtető Mureșul sportklubnak kell belépőt fizetni, amellyel a VSK együttműködésben tartja fenn a csapatot), a teremlabdarúgás ingyenes marad. Az előző idényben a másodosztályban szereplő kézilabdacsapat mérkőzéseit is ingyenesen lehetett látogatni, idén-től azonban a kosárlabdameccsek belépőjével azonos árú jegyet kell majd váltani. Kíváncsian várjuk, hogy ez miként hat majd ki a nézőszámra...

Aki csak alkalmanként látogatna ki egy-egy mérkőzésre, 25 lejt kell fizessen a belépőért. Kedvezményes jegyet válthatnak a nyugdíjasok, az egyetemi hallgatók és a tanulók 20 lejért, a jogosultság igazolásával. A hatévesnél kisebb gyerekeknek, illetve a fogyatékkal élő személyeknek a belépés ingyenes.

Bérletet mindkét sportágra külön-külön is ki lehet váltani, de van kombinált bérlet is mindkét sportcsapat valamennyi hivatalos mérkőzésére az idényben, beleértve a kupameccseket és a rájátszást is. Ez a legrosszabb esetben is minimum 32 mérkőzést jelent.

A kombinált bérlet ára felnőtteknek 500 lej, nyugdíjasoknak, egyetemistáknak, tanulóknak 400 lej. Azok viszont, akik a tavalyi (kosárlabda-) bérletüket szeretnék meghosszabbítani, 100 lej kedvezményt kapnak. Léteznek továbbá családi bérletek is, így például két szülő két gyerekkel (tehát négy személy) 1300 lejért válthat idényjegyet.

Ha csak egy sportágot választanak, a felnőtt szurkolók 300 lejt fizetnek (250-et a tavalyi kosárlabdabérletesek saját kedvenc sportáguk esetében), a kedvezményes bérlet 250 lej, míg a 2+2-es családi bérlet ára 850 lej.

A szervezett szurkolói csoport tagjai, akiknek a K szektort tartják fenn, idén is olcsóbban juthatnak bérlethez.

Az első fázisban, augusztus 10–28. között, a tavalyi bérletesek kizárólag a klub székházában újíthatják meg az idényjegyet. Ugyanebben az időszakban a szabad helyekre bárki vásárolhat bérletet, akár a klubnál, akár online. Augusztus 28-ától szeptember 27-éig minden megmaradt hely elérhető, de kizárólag online. A kézilabdaszurkolók azonban jobb, ha igyekeznek, mert szeptember végéig már jó néhány fordulón túl lesz a bajnokság.

A bérletek a városi sportklub Tutaj utca 1. szám alatti székhelyén hétfői és pénteki napokon 9-11 óra között, keddi és csütörtöki napokon 11-13 óra között, szerdán 13-15 óra között szerezhetők be.

Sikeres volt a Nyárádmente Trail Challenge

A Nyárádmente Fesztivál alkalmával vasárnap zajlott le az első alkalommal megrendezett Nyárádmente Trail Challenge nevű sport- és tereprendezvény Nyárádszeredában, és máris a következőkön gondolkodnak a szervezők.

Gligor Róbert László

Nyárádszeredában évek óta meg-szervezik a Nyárádmente futófeszti-vált, viszont tudni lehetett, hogy ez az idén elmarad. Éppen ezért azok a személyek, akik rendszeresen szaladnak, úgy gondolták, hogy mégis kellene valami hasonlót nyújtani, és a futó-fesztivál egy részét a településről ki kellene vinni terepre, ugyanis nagyon szép kilátás van a környező erdőkből, dombokról, amit meg kellene mutatni másoknak is. A Nyárádmente Fesztivál szervezői is támogatták ezt az ötletet, így kezdődött el egy új rendezvény szervezése viszonylag későn, egy hónappal ezelőtt – mesélte el Siklódi Csaba főszervező.

Eleinte csak terepfutásra gondoltak, de mivel közel áll hozzájuk a kerékpározás, a mountain bike bevonását is számba vették, aztán igény mutatkozott az egyre népszerűbb elektromos kerékpározásra is. Hogy azoknak is biztosítsanak mozgási lehetőséget, akik nem szaladnak vagy kerékpároznának – vagyis gyerekeknek, szülőknek –, végül egy családi túrázási programot is kijelöltek, így született meg végül a Nyárádmente Trail Challenge nevű rendezvény. Végül múlt vasárnap terepfutásban három kategóriában (5, 10, 21 km), kerékpározásban (21 km) és túrázásban (5 km) álltak a rajtvonalhoz a mozogni vágyók, míg a leg-

Meglepően sokan álltak rajtvonalhoz minden kategóriában az új versenyen

Fotó: Nyárádmente Fesztivál

kisebbeknek biztonságos környezetben, a sportbázison szerveztek futóversenyt.

Kemény munkát igényelt a biztonságos terep kijelölése, mivel azt szerették volna, hogy a nyomvonalnak legalább fele – a meleg miatt – erdőben haladjon, de a mezei juhász-kutyákra is tekintettel kellett lenni, mert a tapasztalat szerint – biztonsági okokból – ma már az emberek alig mernek kimozdulni a természetbe. A szervezők segítségére érkezett egy csíkfalvi terepmotoros csapat is, amely a terepet biztosította, de jöttek felajánlások vállalkozóktól, barátoktól is, így végül megvalósíthatták az elképzelést.

Siklódi Csaba sikeresnek ítélte meg a rendezvényt, mert bár úgy gondolták, hogy ha 50-60 személy benevez, akkor már megérte megszervezni az úgynevezett pályatesztelő, nulladik verziót, ezzel szemben a jelentkezések lezárásakor már 190 érdeklődő volt, végül a rajtvonalhoz 210 személy állt. Eredetileg a helyi közösséget szerették volna megszó-

lítani, de a környékbeli és sok marosvásárhelyi is benevezett, sőt a környező megyékből is érkeztek (többek közt a Seps Run szervezői is), de olyan helyiek is beneveztek, akik külföldről tértek haza a fesztiválra, így megvalósulhatott a Nyárádmente Fesztivál mottója is, a Találkozzunk itthon! is, és nem csak egy pohár bor, sör mellett, hanem erdőn-mezőn szaladva, kerékpározva is együtt lehettek – mondta el a főszervező, aki reméli, hogy idén letették egy új esemény alapjait, és hosszú távon is meg lehet szervezni. Az idei esemény szervezésében korábbi tapasztalataival nagy segítségükre volt Domahidi Ferenc, a Nyárádmenti Futófesztivál szervezője, ezért úgy látják, hogy jövőben akár mindkét rendezvény megvalósulhat, ebben pedig készek egymásnak segítséget nyújtani. Az sem elhanyagolandó, hogy mekkora segítséget kaptak a szervezők a helyi közösségtől, intézményektől, magánszemélyektől, ami szintén biztató – számolt be a főszervező.

Augusztus 26-ára tervezik a bemutatkozást

Közzétette az ideiglenes idény előtti tervet a marosvásárhelyi VSK férfi-kosárlabdacsapata, amely a napokban kezdi meg a felkészülést az új idényre. A program természetesen még módosulhat, azonban jelenleg úgy tűnik, hogy augusztus 26-án, szerdán 19 órától találkozhat először a csapat a szurkolóival, hisz ekkor vettek tervbe egy első barátságos mérkőzést a Simon László sportcsarnokban, amikor a Brassói Corona látogat ide. A következő formaellenőrző talál-

kozó szintén hazai pályán lesz, szeptember 1-jén, kedden 17 órától az FC Argeș Pitești lesz a vendégcsapat. Mint minden évben, a marosvásárhelyi együttest idén is meghívták a nagyszabasi Tordai Elemér-emléktornára, amelyet szeptember 4-5-én szerveznek. A házigazdák kivételével az ellenfelek kiléte még ismeretlen. Végül szeptember 18-19-én újabb nagyszabasi torna következik, ahol a házigazda CSU és ismét az FC Argeș lehet az ellenfél. (bálint)

Középhátvéddel erősített az OSK

A védelmet erősíti a sepsiszentgyörgyi Seps OSK-nál a francia-mauritiusi kettős állampolgár középhátvéd, Lindsay Rose. Az új szerzeményről kedden számolt be a klub közösségi oldala. Nagy tapasztalatú, 34 éves labdarúgóról van szó, aki a görög Arisz Thesszalóniktól érkezik, ahol hat idényen keresztül alapembernek számított, a 2025–26-os szezonban tízszer volt végig a pályán, beleértve az utolsó három fordulót is, kétszer csereként lépett pályára, hatszor hiányzott a

keretből különböző okok miatt, és négyszer volt tartalék.

A franciaországi Rennes-ben született Rose pályafutása során a francia élvonalban is szerepelt olyan nagy klubok, mint az Olympique Lyon, az FC Lorient és az SC Bastia színeiben, illetve megfordult a lengyel Legia Varsónál is.

Miután többször pályára lépett a francia U18-as, U19-es, U20-as és U21-es nemzeti csapatokban, felnőttként a szülei származási ország, Mauritius válogatottját

választotta, amelynek a mezében 25 alkalommal lépett pályára.

Arról nincs infó, hogy Ovidiu Burcă mikortól számít a játékára, illetve már hétfőn pályára léphet-e az FCSB ellen, azaz rendben lesznek-e a papírjai. Van ugyanis egy kellemtelen ügy, a klub már több mint egy hónapja bejelentette Aboubakar Keita védekező középpályás érkezését, azonban azóta sem sikerült elintézni a hosszú távú tartózkodási vízumot, pedig nagy szüksége lenne rá a csapatnak. (bálint)

A székely duó újabb sikereiről

Czibalmos Ferenc Attila

Július 25–26-án a budapesti Zsivótzky Gyula Nemzeti Atlétikai Központban rendezték meg a 131. magyar atlétikai bajnokságot, melyen számtalan világ- és európai versenyeken díjazott atléta vett részt, ezzel is emelve a rendezvény színvonalát. A marosvásárhelyi születésű Jakab Apor három versenyszámban is kiharcolta a

döntőbe jutást: a kétszáz méteres síkfutás döntőjében egy nagyszerű személyes rekorddal (21,23 mp) a negyedik helyen végzett Enyingi Patrik, Molnár Attila, Deák Zalán világszínvonalú atléták mögött, míg a százméteres síkfutás döntőjében egy örületes hajrának köszönhetően megszerezte a második felnőtt bajnoki érmét, egy bronzérmét.

Jakab Apor és Tóth Ervin, OB 2026

A Ferencvárosi Torna Club színeiben versenyző Jakab Apor a négyszer száz méteres váltó tagjaként egy megérdemelt ezüstérmét is be tudott gyűjteni, amelyben a „székely duó” másik tagja, Tóth Ervin is szerepelt. Így a Karlik Pál és Kaptur Éva által edzett tehetséges marosvásárhelyi atléták sikeresen letették névjegyüket a felnőttbajnokságban is.

Megkezdődött a 3. selejtezőkör az európai kupákban

A Bajnokok Ligájával, pontosabban annak előszobájával rajtolt a labdarúgó európai kupák 3. selejtező köre. Kedden játszottak le nyolc mérkőzést az összesen tíz párharcból. A legnagyobb lépést a play-off kör felé a horvát Dinamo Zágráb tette, de a Slovan Pozsony is jó eredményt ért el a tavalyi meglepő svéd bajnok Mjällby otthonában. A BL-selejtezőknek ebben a körében azonban már minden csapat számára biztosított a csoportkör. A győztesek számára minimum az Európa-liga, a veszteseknek minimum a Konferencialiga.

Az utóbbi két sorozatban is játszottak kedden néhány meccset, de a legtöbbet csütörtökön rendezik. (bálint)

Eredményjelző

Labdarúgó Bajnokok Ligája, 3. selejtezőkör, első mérkőzés: Mjällby (svéd)–Slovan Pozsony (szlovák) 1-2, Ararat-Armenia (örmény)–NK Celje (szlovén) 2-1, Levszki Szófia (bolgár)–Kairat Almati (kazah) 1-0, Hapoel Beér-Séva (izraeli)–Crvena Zvezda Belgrád (szerb) 1-0, GNK Dinamo Zágráb (horvát)–Žalgiris Kaunas (litván) 5-0, Olimpikosz Pireusz (görög)–NEC Nijmegen (holland) 0-0, Union Saint-Gillois (belga)–Bodø/Glimt (norvég) 3-3, Sparta Prága–Olympique Lyon (francia) 2-1.

Labdarúgó-Európa-liga, 3. selejtezőkör, első mérkőzés: Larn (északír)–Dinamo Tbiliszi (grúz) 0-0, Shamrock Rovers (ír)–Egnatia (albán) 3-1.

Labdarúgó-Konferencialiga, 3. selejtezőkör, első mérkőzés: FC Auda (lett)–Dinamo City (albán) 1-0.

Folytatódik a kampány a nagy méretű textil- és veszélyes hulladékok begyűjtésére

Augusztus 7–10. között Meggyesfalva, a Bodoni út, a Dózsa György utca és a Fótér következik. A konténerek a következő helyszínekre lesznek kihelyezve:
Liget, a sportcsarnok parkolójában; Mărășești tér, a volt Romtelecom parkolójában; Aurel Filimon utca, a Nemzeti Színház mögötti parkolóban; Béga utca, a kanyarban, a Bioeel mellett; Rozmaring utca, a 2-4-6-os tömbház előtti parkolóban; Termés utca, a kémiai líceum mögötti parkolóban; Nagydísnód utca, az iskola előtti parkolóban; Vasile Lupu utca, a focipálya közelében.

DORA OPTICS

Teljes körű ellátás az egész családnak!

Szemészet

Gasztroenterológia

Kardiológia

Fül-orr-gégészet

Érsebészet

Tüdőgyógyászat

Plasztikai sebészet

SPITAL DORA OPTICS

www.doraoptics.ro

0733 553 976

Spălătorie și detailing auto

autómosó és -kozmetika

– külső-belső tisztítás
– kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

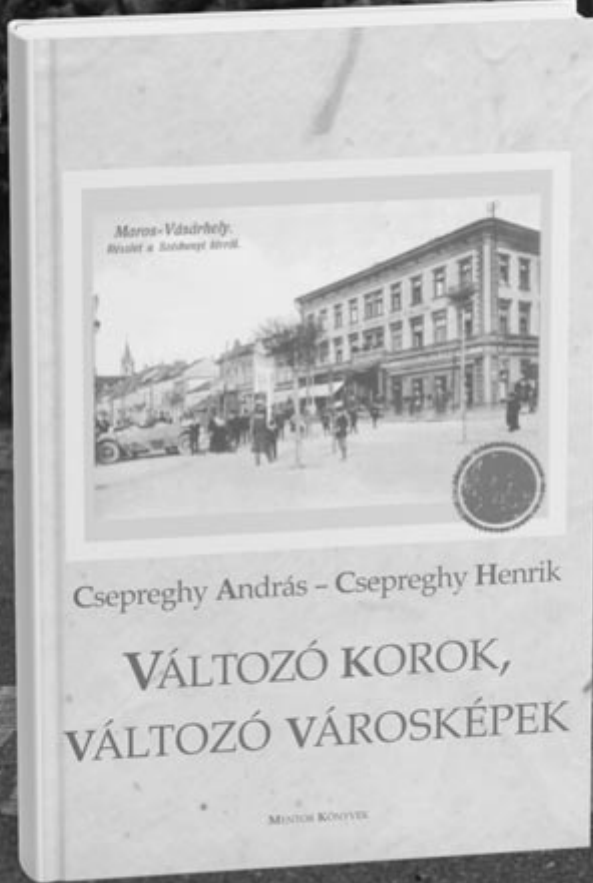
VÁSÁROLUNK mezőgazdasági területet a következő falvakban: Mezőújfalu, Magyardellő, Oláhdellő, Mezőpete, Mezőszentmargita. Tel. 0744-793-460. (28703)

ELVESZETT

ELVESZTETTEM Takács László névre szóló fogyatékosági bérletemet. Semmisnek nyilvánítom. (28780)

mk

<https://mentorkonyvek.ro/>

Marosvásárhelyi
Rádió
Románia

www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM

KÜLÖNFÉLÉK

ÉPÍTKEZÉSI munkát vállalok, tető-, cserépforgatást saját anyagból is, kisebb javításokat is, vakolást, meszelést, szigetelést, kerítéshegesztést, bádogosmunkát. 18% kedvezmény nyugdíjasoknak. Tel. 0750-158-359, Attila. (28760)

MUNKÁLATOKAT vállalunk: háztetőkészítést cserépből, lemezből, szigetelést, meszelést, kisebb javításokat stb. Tel. 0753-643-414. (28772)

BETEGGONDOZÁST igényel lakásán? Tel. 0752-528-048. (28755)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk,
özv. SZILÁGYI JULIANNA
született SZÁSZ JULIANNA
2026. augusztus 3-án, életének 86. évében csendesen megpihent. Emlékét szeretettel és hálával őrizzük.
A temetés időpontjáról és helyszínéről később adunk tájékoztatást.
Szerettei. (p.)

Mély fájdalommal tudatom, hogy szeretett édesapám,
özv. PAP ATTILA
az IIRUC szerviz volt munkatársa
életének 75. évében csendesen megpihent.
Temetése 2026. augusztus 7-én, pénteken 10.30 órakor lesz a remeteszegi temető kápolnájából.
A virrasztás ugyanott, augusztus 6-án, csütörtökön 18 órától. Nyugodjon békében!
Szerettei. (28782-I)

A Maros Művészegyüttes augusztusi műsora

A Mezőség mosolya című folklór-műsor a vidék hagyományos kultúrájának gazdagságát mutatja be. Reflektálás Mezőség sokszínűségére, zenei gazdagságára, táncainak vitalitására, mely az egymás mellett élő magyarok, románok és cigányok tánc kultúrájának egymásra hatásából alakult ki.

Az előadás táncszínházi elemeket is tartalmaz, de ezek is a hagyományos néptánc technikán alapulnak.

A műsorban a Mezőség, azon belül a Borsa völgyének táncai és zenéi lesznek láthatók, hallhatók. Megidézett falvak: Alsótők, Girolt, Bonchida, Válaszút, Kide, Bálványoscsaba, Szék, Mezőkeszű, Magyarpalatka.

Énekel: Kásler Magda, zenél a Maros Művészegyüttes zenekara

Tánckarvezetők: Kovács Szabolcs-Zoltán és Kásler Magda

Rendező-koreográfus: Varga János

Igazgató: Moldován-Horváth István

Mezőség mosolya

• Augusztus 9., 20.00, Cintos, csekelaki kultúrotthon

Szilágyságtól Szentiványig

A Szilágyságtól Szentiványig című folklór-műsor válogatás az eddigi legszebb koreográfiákból, amelyek a Szilágyság, Kalotaszeg, a Küküllő mente és Maros mente vidékeinek hagyományos, sokszínű tánc- és zenekultúrájába nyújtanak betekintést.

• Augusztus 10., 19.00, Szováta, amfiteátrum

• Augusztus 20., 18.30, Marosdécse

• Augusztus 23., 19.00, Mikháza

• Augusztus 30., 18.00, Vásárhelyi Forgatag

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
- Rendőrség - 0265/202-305
- SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110
- Sürgősségi szolgálat:
 - gyermekeknek - 0265/210-177
- Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330
- Prefektúra - 0265/266-801
- Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907
- Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110
- Procardia Egészségügyi Központ
 - Orvosi rendelők: M. Eminescu u. 3. sz.: - 0265/210-087
 - Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.: - 0730-545-646
- Optika-Optofarm - 0265/212-304 - 0265/312 436 - 0265/250-120 - 0265/263 351
- Optolens szemsebészet - 0265/263-351
- Dora Optics - 0733-553-976 - 0733-553-976
- DIGI - 0365/400-401 - 0365/400-404
- Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
 - vidék - 0265/929
- Delgaz Grid - 0265/200-928 - 0800/800 928
- Aquaserv:
 - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
 - közönségszolgálat - 0265/208-888
 - központ - 0265/208-800 - 08008 208-888
- Fogyasztóvédelmi hivatal - 021-9551
- Vasútállomás - 0265/236-284
- Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás
 - 0265/215-119
 - 0744-282-710
- Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
- koszorúk - 0745-606-269
- halottszállítás - 0758-047-604

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak. Várjuk jelentkezését a 0265/268-854-es telefonon.